

TARTU ÜLIKOOL

Sotsiaalteaduste valdkond

Ühiskonnateaduste instituut

Infokorralduse õppekava

Veikko Venig

Paindõppe ohud ja võimalused ühiskonnateaduste instituudi päeva- ja
sessioonõppe üliõpilaste vaates

Lõputöö

Juhendaja: Avo Trumm, PhD

Tartu 2023

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. KIRJANDUSE ÜLEVAADE.....	7
1.1 Erinevate õppevormide tähistamiseks kasutatavad mõisted	7
1.1.1 Mõistetest tulenevad õppevormid.....	8
1.2 Paindõpe.....	8
1.3 Varasemad uuringud	10
1.3.1 TÜ tudengite varasemad kogemused.....	14
1.3.2 TÜ õppejõudude varasemad kogemused	15
1.4 Eesmärk ja uurimisküsimused	15
2. METOODIKA	17
2.1 Uurimisviis.....	17
2.2 Valim	18
2.3 Andmete kogumine	19
2.4 Andmete analüüs.....	21
2.5 Uurimisviisi positiivsed ja negatiivsed küljed	22
3. TULEMUSED	23
3.1 Üliõpilaste kogemused seoses paindõppega distantsilt ja auditooriumis	23
3.2 Üliõpilaste kaalutlused distants- ja lähiõppe valikute osas.....	25
3.3 Paindõppe tulemuslikkus- tehnilised aspektid ja tudengite enda perspektiivid.....	28
3.4 Võimalused ja ohud paindõppe laiemaks kasutusele võtuks Tartu Ülikoolis	30

4. ARUTELU JA JÄRELDUSED.....	34
4.1 Üliõpilaste paindõppe kogemused ning päeva- ja sessioonõppe erinevused.....	34
4.2 Üliõpilaste kaalutlused paind- või lähiõppe valimisel	35
4.3 Paindõppet mõjutavad tegurid nii üliõpilaste enda kui tehniliste aspektide vaates	36
4.4 Paindõppe rakendamise ohud ja võimalused üliõpilaste vaates	37
4.5 Meetodikriitika, tulemuste rakendatavus ja soovitused	38
KOKKUVÕTE	40
SUMMARY	42
KASUTATUD KIRJANDUS	44
LISAD	48
Lisa 1. Intervjuu kava	48
Lisa 2. Koodipuud	51

SISSEJUHATUS

Töö teema on paindõpe ja sellega kaasnevad võimalikud ohud ning võimalused, mis mõjutavad meie kõigi haridusteed peale pikalt kestnud suuremaid pandeemiaid. Lisaks sellele toon oma töös välja võimalikud lahendused ohtude maandamiseks. Töö taustaks toon välja erinevate õppevormide selgitused ja varasemalt tehtud uuringud. Selle info põhjal on loodud uurimisküsimused, mis aitavad leida vastuseid läbi üliõpilaste kogemuste kirjelduse. Meie eesmärgiks on omandada haridust parimal võimalikul viisil ja teha seda ohutult ja võimaluste rikkalt nii nagu võimaldavad tänapäevane õppevorm ja tehnoloogilised võimalused (Eesti Kõrg- ja Kutse..., 2020).

Teema olulisus seisneb uue õppevormi vajalikkuses ühiskonnas ja meie tuleviku vaates võib öelda, et „Hübriidõpe kui uus õppetöö vorm on tulnud, et jääda“ (Teemägi ja Veskimägi, 2022). Siinkohal saab välja tuua, et uus õppevorm on aidanud leida probleemidele lahendusi, kasutades ennekõike ära tehnoloogilisi vahendeid, mis juba on igapäevase elu osad.

Teema aktuaalsus seisneb ennekõike võttes arvesse tänapäeva muutuvat maailma, mis on liikumas digitaliseerimise suunas ning ka tavapärasest elukorraldust ohustavaid pandeemiaid nagu COVID, mis meie igapäevast elu võivad mõjutada. Erinevad pandeemiad on peamiseks teguriks, mis takistavad tavapärasest elutöö korraldust ja paindõppe eeliseks on õppetöö võimaldamine ka sellistel aegadel (Raik, 2020).

Varasemalt läbiviidud uuringutele viidates on teada, et peamised ohud tekivad nii õpilastel kui õpetajatel tehnoloogiliste vahendite ja sotsiaalsete tegurite valdkonnas (Erss jt, 2021). Tehnoloogiliste tegurite all saab mõista nii vastava riist- kui tarkvara puudumist. Sotsiaalsete tegurite all mõistame siinkohal näiteks käitumisega seotud muutuseid, mis võivad olla tingitud vahetu suhtluse vähenemisest. Tegemist oli Eesti Haridusfoorumi poolt korraldatud 2021. aasta uuringuga (Erss jt, 2021). Väljast poolt Eestit on Gazhali (2020) poolt korraldatud uuring leidnud

ohukohti nii interneti ühenduse kättesaadavuses, motivatsiooni puudumises kui vajaliku kompetentsi omandamises kasutades distantsõpe vorme (Gazhali, 2020: 186).

Viimased kolm aastat (koroonapandeemia olukorras) on tekitanud õppeasutustele täiendavaid nõudeid, mille vajalikkust ei osatud eelnevalt ette näha. Ennekõike on suureks mureks pandeemiatega võimalik jätkumine. Õppeasutused olid sunnitud tekkinud olukorras leidma muuhulgas lahendusi, mis aitaksid kaasa õppetöö jätkamiseks ilma, et kvaliteet kannataks. Eeltoodu löi aluse uuele mõistele – paindõpe ehk õppetöövorm, milles ühendatakse nii auditoorne kui ka kodune õpe (Raik, 2020).

Aktuaalseks on muutunud vajadused uute tehnoloogiate kiiremaks kasutuselevõtuks erinevates haridusasutustes (Haridus- ja Noorteamet, 2020). Hübridõpe ehk paindõpe on soodustanud koolide digitaalselt arengut, toetades suuremat keskendumist tehnoloogilisele võimekusele tagada õppetöö täiuslikkust, sh uute seadmete soetamist töötajatele ja selle alaste koolituste korraldamist (Digitark...,2021). Siinkohal on oluline õpilaste ja õpetajate digipädevuse hindamine, et aidata kaasa hübridõppe vormile ning tagada kõigile õpilastele ühene arusaam, sh luua võimalusi muuta õpe interaktiivseks nii kohalolijate kui ka distantsõppel olijate jaoks (Haridus- ja Noorteamet, 2020).

Minu uurimistöö keskendub päeva- ja sessioonõppijate õppimiskogemustele, mida Tartu Ülikoolis ei ole varasemalt läbi viidud. Leidub küll mitmeid erinevaid uuringuid analoogsel teemal, kuid üliõpilaste kogemuste vaates varasemad uurimused puuduvad. Töö eesmärk on koguda andmeid ja tuua välja soovitusel üliõpilaste paindõppe kogemuste kohta ning kirjeldada ja tõlgendada üliõpilaste õppimiskogemusi- milliseid võimalusi näevad üliõpilased selle tõhustamiseks ja millised on võimalikud kaasnevad ohud.

Töö eesmärgini jõudmiseks esitan järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas üliõpilased kirjeldavad oma kogemusi paindõppega seoses ja kuidas on need kogemused ajas muutunud? Mille poolest erinevad päeva- ja sessioonõppe üliõpilaste kogemused?
2. Millistel kaalutlustel otsustavad üliõpilased paind- või lähiõppe kasuks?
3. Millised tegurid üliõpilaste arvates suurendavad või kahandavad paindõppe tulemuslikkust nii nende endi kui ka tehniliste aspektide vaates? Mille poolest on päeva- ja sessioonõppe üliõpilaste seisukohad erinevad?
4. Milliseid ohte ja võimalusi näevad üliõpilased paindõppe rakendamisel Tartu Ülikoolis?

Eesmärgi saavutamiseks (ja uurimisküsimustele vastamiseks) viin läbi kvalitatiivuuringu TÜ ühiskonnateaduste instituudi 3.a päeva- ja sessioonõppe üliõpilaste seas. Andmeid kogun poolstruktureeritud intervjuu meetodit kasutades ning analüüsin lähtuvalt temaatilise sisuanalüüsi põhimõtetest.

Uuringu tulemuste hinnangul toon välja peamised ohud, millega peavad meie õpilased silmitsi seisma alternatiivsete õppevormide (distantõpe, paindõpe) puhul, kuidas saab omandada haridust samal kvaliteetsel tasemel ja millised tegurid on sellele abiks või kahjuks. Ühtlasi leian paindlike õppevormide positiivsed küljed, ehk võimalused, mis soodustavad sellist õpet suuremal määral rakendama ja on abiks selles valdkonnas kasulike tegurite hindamisel.

Käesolev **lõputöö** koosneb neljast erinevast osast. Esimeses peatükis kirjeldan teoreetilisi ja empiirilisi lähtekohti koos varasemate uuringutega. Teises peatükis tutvustan koostatud valimit ja andmete kogumise ning kirjeldamiseks tehtavat meetodit. Kolmandas peatükis annan ülevaate kogutud tulemustest, mille põhjal teostan arutelu ja järeldused. Neljandas peatükis toon läbi arutelu välja tehtud järeldused.

1. KIRJANDUSE ÜLEVAADE

Töö teoreetilises osas tutvustan õppevormidega seotud põhimõisteid koos tabeli ja selgitusega. Annan ülevaate varasemalt tehtud uuringutest Eestis ja mujalt maailmast ning esitan peamised uurimisküsimused.

1.1 Erinevate õppevormide tähistamiseks kasutatavad mõisted

Erinevate õppevormide tähistamiseks kasutatakse palju erinevaid mõisteid, mille tähenduslikkus on sama või ligilähedane. Välja on pakutud erinevaid termineid (Lestari jt, 2021; Bali ja Liu, 2018; Qazi jt, 2021; Rajaleidja..., 2020; Haridus- ja Noorteamet, 2020). Lõputöös kasutan järgmisi mõisteid: **hübriidõpe**, ehk **paindõpe**, on õppevorm, kus osad üliõpilased on auditooriumis ja teine osa õpilasi osaleb samas tunnis läbi video vahenduse (Lestari jt, 2021: 4). Selliselt on osad õpilased **auditoorsel õppel**, mis kirjeldab õppevormi, kus õpe toimub ühises füüsilises ruumis, mille kohta võib öelda „face-to-face learning“ (Bali ja Liu, 2018: 5). Teised õpilased on **distantsõppel**, mis kirjeldab olukorda, kus õpilased ja õpetajad on üksteisest füüsiliselt eraldatud (Qazi jt, 2021: 2). Lisaks eelnevatele mõistetele võib välja tuua **e-õppe**, mis kirjeldab eraldiseisvat õpet kasutades selleks digivahendeid ja seda rakendatakse ka tavapärases koolielus (Rajaleidja..., 2020). Mida rohkem on tehnoloogia arenenud, on see endaga kaasa toonud mõiste **digiõpe**, mis on mis tahes õppimisviisi tõhustamine digitaalsete vahendite abil (Haridus- ja Noorteamet, 2020).

1.1.1 Mõistetest tulenevad õppevormid

Haridus- ja Noorteameti, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Eesti Keele Instituudi ja ülikoolide ekspertide kaasamisel on antud varasematele mõistetele mitmekülgsemad tähendused (Haridus- ja Noorteamet, 2021). Hübriid ja e-õppe mõisted on asendatud **digiõpe, lähiõpe, kaugõpe ehk distantsõpe, hajaõpe ehk paindõpe, põimõpe ja veebiõpe** mõistetega (Haridus- ja Noorteamet, 2021). Eelmainitud mõistete selgitused toon välja Tabel 1. koos nende kirjeldustega (Mäekivi, 2021). Sealhulgas käsitletakse samas väljaandes ka kolme erinevat õppeviisi, mida saab rakendada eelmainitud õppevormide jaoks.

Tabel 1. Õppevormid

Õppevormid			
Lähiõpe	Kaugõpe ehk distantsõpe	Põimõpe	Veebiõpe
Face to face learning	Distance learning	Blended learning	Online learning
Toimub ühiselt konkreetses füüsilises ruumis kohapeal	Nii õpilased kui õppejõud on kogu kursuse vältel üksteisest füüsiliselt eemaldatud	Õppekava ülesehitus on osaliselt lähi- ja osaliselt kaugõppes	Üks kaugõppe liikidest, mille õppevorm toimub täielikult veebis

(Allikas: Haridus- ja Noorteamet, 2021 viidatud Mäekivi, 2021 kaudu)

1.2 Paindõpe

Õppeviiside all mõistame kolme peamist meetodit: digiõpe, kontaktõpe ja hajaõpe ehk paindõpe. Enda töös keskendun peamiselt paindõppe vormile, mis siiani on olnud kasutuses laialt tuntud hübriidõppe mõiste all (Haridus- ja Noorteamet, 2021). Ennekõike tähendab see samaaegselt nii auditoorse kui ka virtuaalse õppe kasutamist, mis annab üliõpilastele paindlikud võimalused viibida loengus või seminaris ka eemal olles. Kõige paremini aitab see kaasa õpilaste haigestumise

või muude probleemide korral. Samas tekitab selline õppevorm ka õppejõududele keerukust, kus peab samaaegselt juhtima mõlemat õppeprotsessi, mille juures tuleb ka tihti arvestada võimalusega, et õppeaine toimumise päeval võtab auditoorsest õppes osa vähem õpilasi ja suur hulk võib osaleda virtuaalselt (Diginobe, 2021). Paindõpe oma olemusega on näidanud positiivseid tulemusi nii õppijate kui õppejõudude vaates, peamiselt tänu digitaalsetele vahenditele on nn silmast-silma õpe tehtud võimalikult loomulikuks ja üheselt arusaadavaks (Tong jt, 2022: 2). Tabelis 2. olen välja toonud kasutuses olevate õppeviiside ehk meetodite erinevused.

Tabel 2. Õppeviisid ehk meetodid

Õppeviisid ehk meetodid		
Digiõpe	Kontaktõpe	Hajaõpe ehk paindõpe
Digital learning	Contact learning	Flexible learning
Tähendab õpet, mille raames kasutatakse digivahendeid. Toimuda võib nii kaugõppes, lähiõppes, kui ka põimõppes.	Tähendab samas füüsilises ruumis toimuvat õppetööd, kus osalevad samal ajal nii õppijad kui ka õppejõud. Peab olema samaaegne kontakt.	Tähendab ühes ruumis toimuvat õpet, milles osalejad võivad olla samaaegselt nii füüsilises kui virtuaalses ruumis.

(Allikas: Haridus- ja Noorteamet, 2021, viidatud Mäekivi, 2021 kaudu)

Tuginedes Raesi jt artiklitele leiavad Uiboleht ja Kütt, et laialdaselt on paindõpet kirjeldatud kui tehnoloogiliselt toetatud õpperuumi (technology-enhances learning space) (Raes jt, 2020: 1, viidatud Uiboleht ja Kütt, 2021 kaudu). Sellise mõiste lähim selgitus oleks, et osa õppetööd viiakse läbi veebi vahendusel ja osaliselt auditooriumis ehk õppetöö teostamisel toimub kombinatsioon (Haridus- ja Noorteamet, 2020). Selline õppevorm annab õppeprotsessi osalejatele mitmeid väljakutseid tehnoloogia alal (Raes jt, 2020: 14).

Paljude teadusartiklite hinnangul on keskendutakse paindõppe läbiviimisel ennekõike tehnoloogiliste vahendite olemasolule (Uiboleht ja Kütt, 2021). Distsantsõpet eelistavad tudengid peavad omama nii veebikaamerat koos arvutiga kui ka korraliku internetiühendust (Lakhal jt, 2020) Ühtlasi on oluline, et õppeasutused on ehitanud välja auditooriumid, milles kasutatakse

sobivat tehnikat videopildi ja heli edastamiseks (Lakhal jt 2020, viidatud Uiboleht ja Kütt, 2021 kaudu). Kvaliteet selles kahes aspektis on oluline just tudengite eduka kaasatuse ja osalemise olulisuse tõttu (Lakhal jt, 2020, viidatud Uiboleht ja Kütt, 2021 kaudu). Paindõppe edukaks toimimiseks on kahepoolne interaktiivne suhtlus, mis annab võimaluse osapooltel üksteist näha, jagada materjale ning viia läbi arutelusid (Raes jt, 2020: 2).

Paindõppe üheks murekohaks võib pidada erinevate tudengite kaasamist lähiõppes osalejatega, mille tõttu võib tekkida veebis õppijatel oht jääda maha õppeprotsessist väiksema aktiivsuse tõttu (Uiboleht ja Kütt, 2021). Lisaks sellele on veebi teel lihtne tegeleda ka samal ajal muude asjadega, mis võivad tekitada olukorrad, kus tudeng on nn „ära kadunud“ (Wang jt, 2018: 11).

1.3 Varasemad uuringud

Eesti Haridusfoorumi poolt korraldati 2021. aasta uuring, mis viidi läbi üldhariduskoolides kaugõppe teemal. Saadud tulemuste põhjal on distantsõpet vaadatud kui valmisolekut minna üle õppijakesksele ja digitaalselt toetatud õpimudelile (Erss jt, 2021). Toetudes varasemalt korraldatud uuringutele EHF 2020. ja 2021. aastal, näitasid küsitluse tulemused, et suurem osa läbis esmased distantsõpped positiivsete tulemustega ning ainsateks probleemideks toodi välja õpetajate ja õpilaste probleeme tehnoloogiliste vahendite kasutamisega (Erss jt, 2021). Lisaks mainiti sotsiaalmajanduslikke tegureid nagu õppija enesejuhtimise võime ja erinevate hoiakute ning hirmudega iseseisvalt hakkama saamine (Erss jt, 2021).

Eestis varasemalt läbi viidud uuring, mis käsitles kõrgkoolide toimetulekut kaugõppe perioodil nimega „Kõrgkoolide toimetulek sunnitud kaugõppega perioodil märts-juuni 2020“, annab hea ülevaate lühiajaliselt saadud andmete põhjal positiivsete ja negatiivsete aspektide vaates (EKKA, 2020). Erinevate kõrgkoolide kogemuste aspektide uurimiseks kasutati ankeetküsitlust (EKKA, 2020). Uuringu tulemused, mis mõlemaid aspekte kirjeldavad, olen toonud välja Tabel 3. Lisaks välja toodud kordaminekutele ja probleemkohtadele on uuringu tulemustes kirjeldatud riigi poolse toetuse vajalikkust distantsõppe võimaldamises, sh IT-alaste koolituste ja rahvusvahelise praktika võimaluste suurendamist, vajaliku riistvara ja tarkvara soetamist, üleriigilise stabiilse interneti ühenduse kiirema arengu toetamist, üleriigilise IT tugikeskuse loomist kõrgkoolidele ja andmekaitse põhimõtete ülevaatamist (EKKA, 2020).

Tabel 3. EKKA poolt korraldatud uuringust tulenevad kordaminekud ja probleemkohad

Kordaminekud	Probleemkohad
Hakkas toimuma digitaalse õppevormi kiirem arengutase	Esmakursuslaste jaoks osutus keeruliseks õppeainetest arusaamine
Veebikursuste läbiviimine suurel määral	Info jagamise probleemid – üliõpilased olid teadmatutes aine korralduse ja muutuste kohta
Välismaiste ekspertide kaasamine läbi digitaalsete koosolekute	Veebitunnid ei olnud piisavalt kaasavad
Võimalik külastada virtuaalselt salvestatud loenguid	Täiendavad kulutused teenuste eest õppuritele distantsõppes olles
Efektivsem ajakasutus	Kõikide kõrgkoolide taristud ei ole piisaval tasemel distantsõppe edukaks korraldamiseks
IT valdkonna töö hindamine ja väärtustamine	Internetiühenduse ebastabiilsus
Võimalus proovida uusi õppevahendeid, interaktiivsed lahendused läbi veebi	Praktiliste tööde edasilükkumine auditoorse õppe toimumisele
Loengute salvestamise võimalus, mis aitas puudujatel osaleda loengus	Pidev arvutiga töötamine võib põhjustada terviseprobleeme
Individuaalsete ülesannete lahendamise innukuse tõus	Problemaatiline juurdepääsude loomine kooli arvutitele praktiliste ülesannete täitmiseks
Aktiivsem osalemine, kui auditoorsetes loengutes	Üliõpilaste sotsiaalne ja emotsionaalne isolatsioon

(Allikas: Kõrgkoolide toimetulek sunnitud kaugõppega perioodil märts-juuni 2020)

Gazhali oma 2020. aasta uuringus keskendus bakalaureuse üliõpilastele, keda pandeemia mõjutas ning sellest tulenevalt distants- ja hübriidõppe kasutusele võtu võimalustele (Gazhali, 2020: 180). Selleks võrdles ta kõrghariduse segmendis naiste ja meeste erisusi, motiveeritust paindõppel olles

ja nn silmast silma õppevormil osalemist (Gazhali, 2020: 180). Lisaks eelnevale on toodud välja erinevaid probleemkohti, mida distantsõppe käsitluses silmas pidada, sh tudengite interneti ühenduse kättesaadavus maa piirkondades, motivatsiooni puudumine ja vajaliku kompetentsi omandamine läbi ekraaniõppe (Gazhali, 2020: 186). Vastanute hulgas on välja toodud erinevusi nii perekondlike sissetulekute kui ka elukohtade paiknemiste kohta, mis on mõjutanud otseselt valikute tegemist õppevormi kasutusel (Gazhali, 2020: 184). Vastanute hulgas oli 91 tudengit, kes elavad linnas, 147 tudengit eeslinnade piirkonnas ja 93 tudengit maakonnas (Gazhali, 2020: 181). Tehtud uuringu tulemusena oli vähem kui 50% üliõpilastest iseseisvalt motiveeritud lisaega eraldama lähiõppes osalemiseks, mille põhjuseks võib olla ka selle segmendi oluliselt suurem perekondlik sissetulek, mis annab piiratud võimalused aja pühendamiseks lähiõppele ja eelistama pigem paindõppe varianti (Gazhali, 2020: 182). Maapiirkondade üliõpilased moodustavad 23,9%, kelle hulgas eelistati alternatiivset õppevormi lähiõppele (Gazhali, 2020: 182). Seda võib mõjutada internetiühenduse kättesaadavus ja majanduslikud väljavaated, mis eeldavad täiendavate kulutuste tegemist ülikoolis viibimisele, sh majutuskulud, sõidu- ja toidukulud kohapeal (Gazhali, 2020: 182). Kokkuvõtlikult on tulemuste hinnangul eelistanud ODL (Online and Distance Learning) ehk digiõppe vormi kokku 40,2% vastanutest, sellele järgnevalt F2F (Face-to-Face) ehk lähiõppe vormi kokku 35,6% ja (Hybrid learning) ehk paindõppe vormi 24,2% üliõpilastest (Gazhali, 2020: 183;184). Pandeemia olukorrast sõltuvalt oli siiski oluline vältida lähiõpet ja võimaldada peamiselt distantsilt toimuvaid digilahendusi (Gazhali, 2020: 184).

Tong jt, toovad oma 2022. aastal korraldatud uuringus, mis keskendus paindõppe efektiivsusele tudengite õpitulemuste osas, välja peamiselt positiivset tagasisidet (Tong jt, 2022: 2). Õpilaste julgus kontakteeruda õppejõuga on veebi vahendusel oluliselt suurem, kasutades lisaks ka sotsiaalmeediast tuntuid suhtlusplatvorme (Tong jt, 2022: 11). Kombineeritud õppemeetodid on toonud lisaks võimalusi esitada õppematerjali visuaalselt atraktiivses võtmes, kasutades erinevaid platvorme ja visuaalseid lahendusi informatsiooni edastamisel (Tong jt, 2022: 11). Ühtlasi on digilahenduste puhul suureks eeliseks loengute ja praktikumide oluliselt efektiivsemaks muutumine (Tong jt, 2022: 11). Uuringus käsitletud paindõppe vaates, on digitaalsed õppevormid andnud eelised teadmiste edasi andmises läbi erinevate vahendite, sh digitaalsed õppetahvlid, mis on näha nii auditooriumis viibijatele, kui ka distantsilt osalejate jaoks (Tong jt, 2022: 2). Uuring käsitleb paindõppe kirjelduses ka koolides oleva tehnika vajadust, mis ühtlasi negatiivse poolena toob välja koolide tehniliste lahenduste puudumist, sh võimalus presenteerida materjali üheaegselt nii kohapeal kui ka veebi vahendusel (Tong jt, 2022: 4). Selliselt võib olla distantsilt edasiantav õppeaine olla vähem arusaadavam ja informatsiooni kvaliteet madalam kui lähiõppes osalevatel

tudengitel (Tong jt, 2022: 11). Välja on toodud ka vahetut suhtlust õppejõuga, mida veebiõppes osalejale kompenseeritakse foorumi laadsete postituste tegemisega või arutelu tubadega, samas vahetu suhtlus õppejõuga ei pruugi olla nii intuitiivne kui lähiõppe vormis (Tong jt, 2022: 12). Ühtlasi kirjeldatakse tulemustes fakti, kui tudengile pakutakse võimalust vastavalt tema vajadustele osaleda virtuaalselt, annab see tudengile olulise aktiivsuse ja tähelepanu kasvu (Tong jt, 2022: 12). Ennekõike annab paindõppe tudengitele võimaluse paremini planeerida oma tegevusi ka väljaspool kooli, seetõttu ei pea puuduma õppeainest muude kohustuste tõttu (Tong jt, 2022: 12).

Erinevad uuringud on jõudnud sarnaste lõpptulemusteni, kus leiab palju kattuvust nii Eestist kui mujal maailmast välja toodud probleemide pinnalt, mis on seotud internetiühenduse ja õppeainete õpiväljundite omandamisega. Lisaks eelnevale on esmasteks probleemideks õpilaste enda digipädevused, mis ühel hetkel vajavad suuremat tähelepanu seoses uue õppevormi kasutamisega. Eelkõige põhjustab see raskusi nendele, kelle digitaalne areng on oluliselt maha jäänud IT-vahendite puudumise tõttu või majanduslike raskuste tõttu tingitud olukorrast. Ghazali (2020) tehtud uuringus on hinnatud ka õpilaste otsest eelistust hübriidõppe, kontaktõppe ja veebiõppe vahel (Ghazali, 2021: 180). Õpilastel oli võimalus valida kolm erinevat eelistust sobivuse järjekorras. Tulemuste vaatlemisel on märgata, et 40,2% soovib ainult veebiõpet ja teise eelistusena 49,5% hübriidõpet, millest saab järeldada, et õpilastel on soov kasutada pigem paindlikke õppevorme (Ghazali, 2021: 180). Sarnane küsitlus on tehtud ka paindõppe terminit kasutavas Tong jt. (2022: 11) uuringus, kus enam kui pooled õpilased ei tunnetanud erinevust auditoorse- ja veebi õppe puhul. Sellest tulenevalt võib järeldada, et õpilaste kohanemine erinevate digitaalseid võimalusi toetava õppevormiga on kerge omaks võtta.

Ghazali (2020) ja Tong jt, (2022) tehtud uuringutes on valdavaks andmekogumismeetodiks ankeetküsitlus ning andmeid on analüüsitud kvantitatiivsete meetoditega. Küsimused puudutavad õppevormidega kiiret kohanemist, seda nii pandeemia alguses tekkinud kiirest vajadusest minna üle paindlikumale õppele, kui ka uuringutes, mis on tehtud juba aasta hiljem, et märgata õpilaste kohanemist ja toimetulekut. Keerulisema uuringu puhul kasutati võrdlevat meetodit, analüüsimeetodit õpilaste kirjalike tööde erinevust auditoorse ja veebiõppe vahel, mis väljendas edukalt info omandamise võimalikke puuduvaid lünke (Tong jt, 2022: 9). Varasemate uuringute osas ei õnnestunud leida, mis oleksid käsitletud päeva- ja sessioonõppe üliõpilaste erinevust läbi kogemuste. Enda poolt tehtavas uuringus leian kitsaskohad, mis puudutavad nii päeva- kui sessioonõppe tudengeid.

Suures osas on õppejõud kirjeldanud probleeme paindõppe algfaasis, kuid läbi kogemuste on vigadest õpitud ja parandatud ka üldisi teadmisi ning tehnoloogilisi võimalusi (Uiboleht ja Kütt, 2021). Loengute salvestamine andis eelise vähendada hilisemate konsultatsioonide vajadust (Uiboleht ja Kütt, 2021). Tudengite vaates vajab selline õppevorm õppijatelt siiski palju iseseisvust ja eneseregulatsiooni, mis omakorda annab õppejõududele võimaluse õpikvaliteeti oluliselt parandada (Lahkal jt, 2020: 17).

1.3.1 TÕ tudengite varasemad kogemused

Tartu Ülikooli e-õppe ajakiri on avaldanud artikli „Õppijad õpest koroonaajal“, milles üliõpilasorganisatsioon AEGEE-Tartu aitas leida erinevate valdkondade tudengeid, kes kirjeldasid koroonaaegse õppekorralduse häid ja halbu külgi, koos õppevormide ja meetodite eelistustega (Pilt, 2021).

Siinkohal toon välja mõned kogemuslikud mõtted erinevate tudengite poolt:

- *E-õppes osalejad peavad rohkem pingutama kui auditoorsel õppel tudengid*
- *E-kursuste ülesehitused varieeruvad ainete põhiselt- erinevad programmid, õppematerjalide asukohad, salvestatud loengud jm*
- *Õppetöö korralduses paralleelne variant lähiõppes olla andis võimaluse mitte isolatsioonis olijatel viibida kohapeal ja õpingutega järje peal püsida*
- *Loengute salvestamine võimaldas võtta aineid, mis muidu ajaliselt kattuvad*
- *Kohati oli eeldatud, et eksam veebiteel on väiksema ajakuluga ja etteantud aeg ei olnud piisav eksami korrektseks sooritamiseks*
- *Auditoorsel õppel on vähem segavaid faktoreid ja keskendumine ning konspekteerimine on parem*
- *Seminarid toimivad auditoorses õppes paremini, sest veebis reaalsete kaasamõtlejate arv võib olla oluliselt madalam*

1.3.2 TÜ õppejõudude varasemad kogemused

Kuigi lõputöö õppejõudude hoiakuid ja kogemusi ei puuduta, on õpetamine alati kahepoolne ning üliõpilaste kogemused on seotud õppejõudude kogemustega. Tartu Ülikooli e-õppe ajakiri on aastal 2021. avaldanud artikli „Hajaõpe on tulnud selleks, et jääda?“, mis kirjeldab õppejõudude paindõppe kasutamise kogemusi ning seisukohti ja tekkinud probleeme (Uiboleht ja Kütt, 2021).

Toon siinkohal välja mõned peamiselt esile kerkinud teemad nendest kogemusest:

- *Umbes pooled õpilased kasutavad distantsoppe võimalust*
- *Analüüside järgselt on online kuulajaid vähe, kasutatakse võimalust järgi kuulata*
- *Hajaõppel olnud tudengitega kasutati BBB platvormi, mis andis võimaluse kaasata tudengeid kõikidesse planeeritud tegevustesse seminari jooksul*
- *Omavahelisi arutelusid planeeriti kohapeal olijatega ja veebi vahendusel eraldi.*
- *Probleemid tehnikaga, vajalik oli kahe arvuti kasutamine korraga.*
- *Veebikaamera puudumisel on vahetu kontakt tudengiga oluliselt keerulisem*
- *Veebivahendusel tudengid jäävad tahaplaanile, kui aktiivsemad on kohapeal ja võtavad kogu õppejõu planeeritud aja küsimustega.*
- *Veebis õppijad võivad kergekäelisemalt lahkuda ja seetõttu tuleb keerukaid gruppe ümber jaotada, et oleks võrdne arv osalejaid.*

1.4 Eesmärk ja uurimisküsimused

Minu enda kogemuste, arusaamade ja ühiskonnas viimase kolme aasta jooksul toimunud muutuste pinnalt tundub, et paindõpet soovitakse kasutada ülikoolide õppevormides rohkem kui varasemalt, eelkõige digitaalsete võimaluste ja parema ajaplaneerimise tõttu. Eriti laiemalt on see hakanud levima peale pandeemiate puhkemist, mis on toonud kaasa suurema digilahenduste kasutuselevõtu ja sh tudengite jaoks parema ajaplaneerimise võimekuse (Tong jt, 2022: 12). Seda teemat on uuritud ning leitud, et paindõppes on nii häid kui halbu külgi, sh digitaalsest arengust maha

jäämisest tingitud raskusi ja õppeainest arusaamist distantsilt õppes osaledes (Ghazali, 2021; Tong jt, 2022). Tulemustest võib näha, et erinevad üliõpilased saavad lähi- ja distansõppes osalemisega erinevalt hakkama ja hoiakud ning suhtumised on erinevad. Varasemad uuringud on olnud pigem kvantitatiivsed, kus mõõdetakse arvuliselt iseloomustatavaid nähtusi, sealhulgas vähem on uuritud paindõppega seotud kogemusi ja subjektiivseid tõlgendusi.

Lõputöö eesmärgiks on selgitada, millised on päeva- ja sessioonõppe üliõpilaste paindõppe kogemused ning kuidas nad tajuvad ja tõlgendavad sellega seotud võimalusi ja riske.

Eelnevate uuringute pinnalt ja enda tööle seatud eesmärkide saavutamiseks püstitasin järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas üliõpilased kirjeldavad oma kogemusi paindõppega seoses ja kuidas on need kogemused ajas muutunud? Mille poolest erinevad päeva- ja sessioonõppe üliõpilaste kogemused?
2. Millistel kaalutlustel otsustavad üliõpilased paind- või lähiõppe kasuks?
3. Millised tegurid üliõpilaste arvates suurendavad või kahandavad paindõppe tulemuslikkust nii nende endi kui ka tehniliste aspektide vaates? Mille poolest on päeva- ja sessioonõppe üliõpilaste seisukohad erinevad?
4. Milliseid ohte ja võimalusi näevad üliõpilased paindõppe rakendamisel Tartu Ülikoolis?

Töö üheks eesmärgiks on leida, millised tegurid ja asjaolud võivad mõjutada paindõppel üliõpilasi ja õppejõudusid. Paindõpe, kui uudne õppevorm, on aktuaalne peale mitu aastat kestnud sügisese pandeemia tulemus. Eesti kontekstis ei õnnestunud leida konkreetseid uuringuid, mis puudutasid üliõpilaste vaateid läbi kogemuste. Samas, välisallikate osas olen leidnud paindõppega kaasnevaid ohtusid kirjeldavaid uuringuid, mis toovad esile erinevad probleemid digivahendite kaudu õppel, kus näiteks empaatia mängib olulist rolli (Lestari jt, 2021: 7). Olles vahetus kontaktis aitab õppejõu poolt kirjeldatu üliõpilasel paremini mõista erinevaid olukordasid (Lestari jt, 2021: 5). Vaadates varasemaid uuringuid üldiselt võib leida probleeme ka nii tehnoloogia kasutusoskuse ehk digipädevuse puudujäägis. Kuna tehnoloogilised vahendid, arvutitega seotud riistvara ja interneti ühendus ei ole kõigile ja kõikidele piirkondadele võrdselt kättesaadavad, on ka inimeste kasutuspraktikad ja digipädevused erinevad.

2. METOODIKA

Antud peatükis annan ülevaate uurimismetoodikast ja tutvustan valimi moodustamise vajalikkust ning selgitan andmete kogumise ja edasise arutelu põhimõtteid.

2.1 Uurimisviis

Püstitatud eesmärgi saavutamiseks on sobivam kvalitatiivne lähenemisviis, mis näitab vastajate personaalset ja ühiskondlikku kogemust läbi analüüsi, kirjeldava ja tõlgendava arusaamise (Laherand, 2010: 20). Vähesse uurigu valimiga, aitab see kõige paremini mõista vastajate vaateid ja nende kogemusi parimal viisil (Laherand, 2010: 20). Uuringu läbiviimisel kasutasin poolstruktureeritud intervjuud, mis annab mulle kui küsijale hea võimaluse ette valmistada küsimused, mis on kindlas järjekorras (Denscombe, 2008: 280). Saadud tulemused transkribeerisin ja läbisin kuue-etapilise protsessi, mille etapid on loetletud andmete analüüsi 2.4 alapeatükis.

Kvalitatiivse analüüsi headeks külgedeks on selle meetodi täpsus, mis võimaldab välja tuua selged arusaamad vastajate hinnangutest (Kalmus jt, 2015). Teostatava meetodi sisuanalüüsi jaoks on valim väike, mistõttu kvalitatiivne uurimistöö annab rikkalike detailseid kirjeldusi inimeste käitumisest ja arvamustest (Denzin ja Lincoln, 2005: 3). Selles uuringus toon välja üliõpilaste kogemused, mis on seotud paindõppe kitsakohtade ja tekkinud võimalustega. Intervjuude läbiviimisel olen leidnud nii sarnasusi kui ka erinevusi üsna kergelt, kuna viin neid läbi üks-ühele. Olulise poolena tekitasin andmetest võimalikult täpse ja ülevaatliku tulemuse, mis annab selge ülevaate tehtud uuringust.

Intervjuu positiivsetest külgedest saab välja tuua andmete kogumise paindlikkuse ja kiiruse vastuste saamisel. Intervjuu annab võimaluse saada autentset arusaama ja põhjaliku informatsiooni intervjuueeritavate tunnetest, kogemustest ja arvamustest (Silverman, 2001: 114).

Intervjuu miinuspooleks võib välja tuua ajalise meetme, osapooltel võib olla raske leida sobivat aega ja kui sobiv aeg on leitud, võib pikale minev intervjuu olla väsitav ning kõik küsimused ei saa sisulist vastust. Intervjuu eeldab ka põhjalikku ettevalmistust, mis võtab aega. Edasine transkribeerimine ja järelduste kokkupanek on samamoodi väga suure ajalise kaaluga, mis nõuab täpsust ja järjepidevust, et jälgida kirja pandut ning leida peamised pidepunktid.

2.2 Valim

Andmete kogumise jaoks viisin läbi intervjuud järgmiste õppegruppidega: ühiskonnateaduste instituudi 3. kursuse päevaõppegrupp **infoühiskond ja sotsiaalne heaolu** ning sessioonõppegrupp **infokorraldus**. Selle valimi eesmärk oli analüüsida üliõpilaste kogemusi, mis seonduvad paindõppega. Õppegrupid on osalenud lähiaastate jooksul suuremal osal nii distantsõppel kui ka silmast-silma õppel. Mõlemast grupist intervjuerisin kokku nelja inimest. Intervjuu kestvuseks planeerisin kõikide vastajate puhul tund aega, kuid ajaliselt olid intervjuud lõpuks väga erinevate pikkustega. Vastajatest seitse olid naissoost ja üks meessoost. Üldistavate küsimuste hulka kuulus ka elukoha täpsustus, kas ülikooliga samast linnast või kaugemalt. Algselt selgus, et keegi polnud Tartu linna inimene, kuid osad vastajad olid ülikooli ajal ajutiselt Tartusse elama tulnud. Intervjuu alguses oli tarvis selgitada paindõppe mõistet ja lõputöö jaoks tehtava uurimuse sisulist mõtet, et vastajal oleks kergem teemasse haakuda. Paindõppe mõiste oli mitmetele võõras, kuid selgitused andsid piisava ülevaate, et uudset õppeviisi samastada enda seniste õpingutega.

Algselt planeeritud kaheksa inimese leidmine kahest õppegrupist tundus esialgu väljakutse, kuid see õnnestus suurepäraselt tänu õppekorralduse spetsialistile ja juhendaja koostööle. Arvan, et paindõppe teema olulisus ja huvi edaspidise ülikooli tee ettevõtmisel on üsna oluline vastajatele ja see tingis oluliselt suurema põnevuse. Enda õppegrupist vastajate leidmine oli üsnagi kerge arvestades tuttavate inimeste osakaalu. Valikud inimeste hulgas tegin selliselt, et neli inimest olid oma erialalt, vanuselt ja elukorralduse poolest piisavalt erinevad. Päevaõppegrupist vastajate osas valikut teha polnud võimalik, esimesed neli e-kirjale vastanut ja intervjuuga nõustunud tudengit said koheselt võimaluse osaleda uuringus.

Kõikide intervjueritavate ilmestamiseks tõin välja isikustamata tabeli (vt Tabel 4) koos elukoha ja õppegrupi infoga. Elukoha mõistes lähtusin üldistatuna, et kui üliõpilane elab väljaspool

Tartumaa haldusjaotust, siis on tegemist kaugemalt õppijaga ja Tartumaal elav üliõpilane on välja toodud kui lähedal elav õppija.

Tabel 4. Valimi kirjeldus õppegrupi ja elukoha Tartumaa või kaugemal valikuga

Intervjuu nr	Õppegrupp	Elukoht
Intervjuu 1 (INT1)	Infokorraldus, sessioonõpe	kaugemalt
Intervjuu 2 (INT2)	Infokorraldus, sessioonõpe	kaugemalt
Intervjuu 3 (INT3)	Infokorraldus, sessioonõpe	lähedalt
Intervjuu 4 (INT4)	Infokorraldus, sessioonõpe	kaugemalt
Intervjuu 5 (INT5)	Infoühiskond ja sotsiaalne heaolu, päevaõpe	kaugemalt
Intervjuu 6 (INT6)	Infoühiskond ja sotsiaalne heaolu, päevaõpe	kaugemalt
Intervjuu 7 (INT7)	Infoühiskond ja sotsiaalne heaolu, päevaõpe	lähedalt
Intervjuu 8 (INT8)	Infoühiskond ja sotsiaalne heaolu, päevaõpe	kaugemalt

(Allikas: autori koostatud tabel)

2.3 Andmete kogumine

Meetodina kasutasin poolstruktureeritud ehk semistruktureeritud intervjuud, mis ennekõike tähendab kindla teema kirja panemist andes sellele võimaluse esitada ka täiendavaid küsimusi (Õunapuu 2014: 172). Küsimuste järjekord ei ole kindlalt fikseeritud, vaid selle määrab intervjuueerija kellel on võimalus küsimusi ka vajaduse korral ümber sõnastada (Õunapuu 2014: 172). Valitud intervjuu vorm andis võimaluse tuua vastava teema küsimused ettepoole, kui näiteks intervjuueeritav oli oma jutuga varem küsitava teema juurde jõudnud.

Intervjuude läbiviimiseks on koostatud kava, mille leiab Lisa 1 alt. Kava sisaldab sissejuhatavat lõiku, milles tutvustan enda nime, eriala ja eesmärgi intervjuu läbiviimiseks ning sissejuhatavaid küsimusi koos põhiküsimustega. Põhiküsimuste juures tegin kolm alajaotust, mis jagunesid järgnevalt: ülikooli õppima tulek, rühmatööd ja nendest saadud kogemused, paindõppe võimalused ja ohud laiemas kasutuses. Iga alajaotuse juurde väljaarvatud viimasele grupile,

kuulub 7-8 küsimust, mis iseloomustavad üliõpilaste kogemusi erinevates situatsioonides õppeprotsessides osalemiste kohta. Intervjuu läbiviimise olin eelnevalt läbi harjutanud pereliikmete peal, mis andis olulise ülevaate kui hästi võiksid küsimused toimida ja kas need ka panevad vastaja rääkima.

Intervjuud viisin läbi suuremas osas Google Meet keskkonna vahendusel, kuna see oli kõige mugavam variant otse Gmaili vahendusel edastada vastajale link kokkulepitud intervjuu ajaks. Intervjuud viisin läbi vahemikus 03.04.2023 - 16.04.2023. Intervjuu algas enda ja uuritava teema tutvustusega, seejärel selgitasin anonüümsuse ja konfidentsiaalsuse põhimõtteid, mis ühtlasi vajasid vastaja nõusolekut. Töös tõin välja intervjuueeritavad tähistustega INT ja vastav järjekorra number, et lugeja jaoks oleks võimalik eristada vastajate mõtteid. Sellele järgnesid sissejuhatavate küsimuste ja kolme alapunkti alla koondunud küsimused. Lõpetuseks andsin võimaluse lisada veel täiendusi ja tänasin vastuste andmise eest. Kõige pikem intervjuu kestis 49 minutit ja lühem 38 minutit. Salvestamise jaoks kasutasin Open Broadcaster Software (OBS), mis on vabavaraliselt saadaval ning võimaldab salvestada vastavalt valitud sisendist professionaalsel tasemel ja ilma helikvaliteedi kadudeta. Pakkusin võimalust ka silmast-silma kohtumisteks, kuid kahjuks polnud osapooltel selleks sobivat aega ja kõik vestlused said korraldatud veebivahendusel. Intervjuueeritavate identiteedid on tehtud anonüümseks ja välja on toodud õppegrupp ja elukoht, kas kaugemalt või lähedalt.

Kogutud andmed ehk salvestatud helifailid plaanisin transkribeerida täielikult TTÜs välja töötatud tekstide transkribeerimise programmi abil (Olev ja Alumäe, 2022). Kahjuks automaatne transkribeerimine ei toimunud korralikult ja tuli teha täielikult käsitsi helifaile üle kuulates.

2.4 Andmete analüüs

Pärast intervjuude läbiviimist ja helifailide transkribeerimist, alustasin saadud andmete analüüsi järgides kuue-etapilist protsessi, mida on tutvustanud (Braun ja Clarke, 2006: 92).

1. Etapp – Andmetega tutvumine

Selles etapis kuulasin ja lugesin uuesti üle intervjuud ja tegin märkmed, mis on olulised sellele uurimistööle. Sealhulgas ka osalejate muutused hääle toonis, pausid- millised teemad tekitasid vastajates rohkem emotsioone (positiivseid kui negatiivseid, millest osalejad avaldasid rohkem murekohti).

2. Etapp – Esmaste koodide genereerimine

Järgmises etapis tutvusin osalejate kogemustega ning panin kokku tabeli esmaste koodidega selleks uurimistööks. Leidsin koodid, mis olid sarnased vastajate poolt öeldule ning mida sain kategoriseerida.

3. Etapp – Teemade otsimine

Leidsin intervjuudest sarnaseid tõstatatud teemasid ja mustreid- sõnade paarid, seostavad teemad, sarnased fraasid. Intervjuu läbi viimine eraldi osapooltega andis eelise tuua välja rohkem neid sarnaselt tunduvaid aspekte.

4. Etapp – Teemade ülevaatus

Võrdlesin teemasid, mis olid intervjuudest läbi eelneva etapi (teemade otsimine) tulemusena välja tulnud. Viisin läbi põhjaliku ülevaate, saamaks teada, et need teemad on korrelatsioonis intervjuudega ja, et need esindavad andmeid kõige täpsemini.

5. Etapp – Teemade defineerimine ja nimetamine

Selles faasis otsustasin, kuidas leitud presenteerida selgel ja täpsel viisil.

6. Etapp – Arutelu ja järelduste kokkupanek

2.5 Uurimisviisi positiivsed ja negatiivsed küljed

Saadud andmete analüüs annab hea ülevaate intervjuu käigus leitud olulisematest teemadest ja vastustest otsitud küsimustele. Lisaks toon välja ka intervjuueeritavate huvitavamad tähelepanekud.

Positiivse külje pealt sain intervjuu käigus võimalikult põhjaliku ülevaate inimeste kogemusest. Nende osas toon välja ka olulised argumendid ja põhjendused ühes või teises suunas. Üks-ühele intervjuu andis võimaluse küsida täiendavaid küsimusi, mis võisid jääda arusaamatuks esialgsete vastuste käigus (Õunapuu 2014: 172). Ühtlasi oli kerge jälgida kehakeelt, tuju muutuseid ja teisi aspekte, mis võisid omada olulist kaalu inimese hoiakutele ja küsitud teema kohta tekkivale ärevusele (Lepik jt, 2014).

Negatiivse poole pealt võin välja tuua intervjuueeritava kidakeelsust, kus on keeruline saada põhjalikku informatsiooni küsitud aspektide kohta või vastupidiselt olid ka liigselt pikki vastuseid, kus oluline konkreetsus võis hajuda. Lisaks eelnevale võib vastaja poolt kokkulepitud aeg olla väikese ajaraamiga, mis omakorda toob kaasa kiirustamise ja vähem põhjalikumad vastused kogemuste pinnal. Küsimused, mis hõlmavad pikema perioodi peale tekkinud kogemust, võivad olla kallutatud seoses hetkelise tujuga, mis võib omakorda varju jätta varasemalt esinenud probleemid. Siinkohal on Intervjuueeritava jaoks olulisel kohal ka usalduslik aspekt, kus enda poolsete mõtete ja tunnete tõlgenduse edasiandmine võib kohati olla raskendatud (Lepik jt, 2014). Sarnaselt eelnevale võib intervjuu keskkond ka mõjutada vastuste objektiivsust, kui on lisaks segavaid faktoreid.

3. TULEMUSED

Saadud tulemused esitan vastavalt intervjuu kavas välja toodud küsimuste teemadele. Olen iga teema kohta toonud intervjuudest välja uurimisküsimustega haakuvaid lauseid. Kvalitatiivset lähenemist silmas pidades vastan püstitatud uurimisküsimustele: 1) üliõpilaste kogemused paindõppega seoses sh nende muutused õpingute ajal ja erinevused, 2) kaalutlused otsustamaks paind- või lähiõppe kasuks, 3) paindõppe tulemuslikkust suurendavad ja kahandavad tegurid, 4) ohud ja võimalused paindõppe laiemal rakendamisel. Intervjuude käigus saadud andmed annavad nendele küsimustele vastused lähtudes üliõpilaste kolme õppeaasta kogemustest.

3.1 Üliõpilaste kogemused seoses paindõppega distantsilt ja auditooriumis

Paindõppest tulenevad üliõpilaste kogemused

Intervjuus kasutasin küsimusi, mis annavad ülevaate üliõpilaste viimaste õppeperioodide pinnalt, seda peamiselt paindõppe formaadis. Suurem osa vastajatest mäletas selgelt paindõppes toimunud õppeaineid ja nende läbiviimist. Esmased probleemid distantsilt osalemisega olid seotud auditooriumis olevate üliõpilaste kaasa rääkimise **halva kuuldavusega**.

[INT1]: Kui ma olin see, kes loengut kodust jälgis, siis ainukesena segas see, et ei kuulnud auditooriumist nende juttu, kes arvutist kaugemal midagi küsisid või kommenteerisid /.../.

Kui auditooriumis olijate aktiivne suhtlus võis olla probleemiks veebis olijate jaoks, leidis ka üks vastanutest, et sarnast muret täheldati ka **auditooriumi tehnilistes lahendustes**.

[INT5]: Ma arvan, et see oleneb auditooriumi tehnilisest võimekusest, aga siis oli nii, et õppejõu jutt ei olnud üldse selge, sest arvuti on ühes otsas ja õppejõud on sama ajal auditooriumi keskel /.../.

Segadust tekitasid **arusaamad õppeainete toimumise üle**, kus ei teatud kas üks või teine õppeaine toimub täielikult veebis või on ka auditooriumisse tuleku võimalus.

[INT4]: Õppejõud ei olnud alati täpsustanud, kas aine toimub kindlasti hübriidi vahendusel /.../ Kui päevas oli mitu õppeainet siis ma ei olnud kindel, kas kõik ained siiski toimuvad veebis ja seetõttu ka ohutuse mõttes läksin juba kohapeale /.../.

Paindõppel distantsilt osalemise segavad faktorid

Kui üliõpilane oli paindõppel osalemas distantsilt, kirjeldati järgmisi **segavaid koduseid faktoreid**: erinevad **kodused toimetused, teiste inimeste viibimine samas eluruumis**. Inimlikud ja igapäevased kohustused võisid võtta palju aega õppeaines osalemisest.

[INT6]: Võib-olla koduselt õde võis arvata, et ma saan temal last hoida ja arvati, et olen täiesti vaba, kuigi mul oli tegelikult kool ja seda ei osatud teiste poolt arvestada /.../.

Koduses keskkonnas veebiõppel olles pidi arvestama ka teiste inimestega, eriti kui keegi tuli kodustele külla ja samal ajal tekkis arutelu ning kõne, mis omakorda viis tähelepanu külalistele ja seega hajutas tähelepanu veebiõppelt. Samamoodi toodi välja häirivaks teguriks **olmemüra**, mis võis kostuda erinevatest seadmetest, lisaks ka ümbritsetavatest inimestest. Huvitavaks aspektiks nimetati **vaikuse puudumist**, ehk siis eelnevalt kirjeldatule lisaks veel kõik, mis ühes keskmises peres võib häält teha ja keskendumist hajutada.

[INT1]: Eriti huvitav oli muidugi, kui keegi ootamatult külla tuli ja mul oli loengus vaja olla /.../ see teadmine segas mul keskendumist väga palju /.../ laupäevadel, kui naaber oli õues, siis tema saag, niiduk või trell tõmbas tähelepanu endale /.../.

[INT2]: /.../ vaikuse puudumine /.../ lapsed, elukaaslane, koerad, televiisor. Loomulikult võib ka keegi külla tulla ja tähelepanu hajub ning keskenduda sellel hetkel keerulisem /.../.

Segavateks faktoriteks olid paljude meelest **kodune mugavus ja võimalus tegeleda asjadega**, nagu söögitegemine hommikuti või kodu koristamine, mida tavaliselt ühel vabal päeval võiks teha.

[INT7]: /.../ väga lihtsasti läks asi sinna ,et samal ajal praed muna ja koristad kodu või samal ajal taustaks käib midagi muud /.../.

Mitmed tudengid tõid välja **loengute ja seminaride salvestamise positiivse poole**, mis andis segavate faktorite puhul võimaluse hiljem rahulikult järgi vaadata, kui aeg on keskendumiseks sobiv.

[INT8]: /.../ hakkas see pihta, et ah, ma kuulan ja teen süüa, ma pärast vaatan järgi seda videot, sellisena tekkis see mugavusfaktor sisse.

Kodus õppeaines osalemine tundub olema paljude üliõpilaste jaoks **mugav**, mis aga ei sobi alati parimaks õppimise kohaks. Kirjeldatu põhjal oli mitmete tudengite jaoks olulisem just kohapeal olla, et keskkond oleks konkreetselt õppimisele suunatud ja muid tegevusi selle juures poleks teha võimalik.

[INT4]: /.../ omas kodus oli selline „mindset“ tunne /.../ kohapeal on konkreetselt tunnis olemine tundub mulle parem /.../.

Kokkuvõtlikult võib öelda, et üliõpilaste kogemused paindõppe osas olid erinevad – esines nii positiivseid kui negatiivseid kogemusi. Enim toodi välja erinevaid koduseid mugavusi ja tegevusi, mis viisid tähelepanu mujale ning mis omakorda mõjutasid õppeaines osalemist. Oluline on üliõpilastes teadlikkuse tõstmine, mis puudutab erievvaid segavaid faktoreid ning anda üliõpilastele vajalikud tööriistad, kuidas sellistes olukordades käituda, et õppetöö ei saaks kannatada.

3.2 Üliõpilaste kaalutlused distant- ja lähiõppe valikute osas

Auditoorsel õppel olemise eelised

Üliõpilased on paindõppe käigus teinud valikud hoolsalt ja enamjaolt sõltuvad need konkreetsetest asjaoludest. Tudengid, kes käisid auditooriumis kohal, olid sellest positiivselt meelestatud kuna leidsid, et just niimoodi saadi õppeainest kõige paremad teadmised läbi **vahetu kontakti** õppejõuga. Vahetu kontakt andis võimaluse küsida koheselt probleemide tekkimisel ja andis võimaluse paremini õppematerjalist aru saada.

[INT8]: /.../ kui tegemist oli praktilisema loenguga või seminariga siis läksid kohapeale, et saada vahetut kontakti /.../.

Õppejõudude poolt **korraldada samaaegselt ka auditoorne õpe** oli suur vastutulek ja võimalus tudengitele, kes eelistasid just selle võimaluse pärast kohale tulla, et saada parim õppekogemus.

[INT1]: /.../ olin alati paindõppe poolt ja olin tänulik õppejõududele, et nad meile vastu tulid /.../ kui mul võimalik oli, tulin alati ülikooli kohale /.../.

Lisaks kodustele ülesannete oli antud **eeliseid kohapeal olijatele**, mis tähendas väiksemat kodutöö koormust või üldse mitte lisäülesandeid. Lisäülesanded jäeti pigem veebiteel osalejatele või seminarist puudujatele.

[INT4]: Päris paljud ained, vist kaks või kolm ainet, kus anti nagu boonus selle eest, kui sa tulid kohapeale, siis ei pidanud pärast tegema foorumiülesannet või mõnda ekstra ülesannet /.../.

Auditoorne õpe andis võimaluse tutvuda kursusekaaslastega, luua paremaid sidemeid ja arutleda üheskoos õppeainete üle. **Tutvuste olulisust ja lemmikõppeaineid** toodi välja intervjuude käigus mitmel korral.

[INT5]: Kohapeal võib-olla kõige suurem eelis on tutvused, ülikooli lähi-võrgustiku loomine, et saaksid üliõpilastega ka tuttavaks omavahel /.../ kui ma ei oleks esimesel aastal oma kahte sõbrannat ülikoolist saanud, siis ma oleksin kõik kolm aastat ükski olnud /.../.

Veebiõppel olemise eelised

Selle punkti juures toodi välja suurimaks faktoriks **tööalased kohustused**, mida eelistati peamiselt võimaluse tõttu tagada sissetulek ka õpingute ajal.

[INT5]: Üldiselt ma tegin valiku peamiselt sellest, et kuidas mu päev välja näeb, kui mul on näiteks tööpäev, otsustasin enamjaolt veebis osaleda /.../.

[INT8]: /.../ kippusin lõpuks valima seda, et kas ma lähen kohapeale või kuulan veebist, olenevalt enda töögraafikust ja sellest, mis ainega oli tegemist /.../.

[INT7]: Kohale tulemine oli alati ettevõtmine ja mina kes ma käin tööl oli mulle parim võimalus osaleda veebi kaudu või vaadata salvestatud loengut ja seminari järgi /.../.

Lisaks tööalastele kohustustele oli ka **ajaline faktor** oluline, mis Tartusse kaugemalt tulijate jaoks võis võtta kokku terve päeva, olenemata transpordi liigist. Enamjaolt kasutati selleks ühistranspordi poolt pakutavad ühendusi.

[INT3]: Ma valisin nii mõnigi kord ikkagi veebis olemise, sest see hoidis kõvasti aega kokku /.../.

Ühtlasi toodi välja **majanduslik aspekt** seoses **rahaliste kulutustega** koolis käimisel. Kohale tulemine eeldas kulu nii ühistranspordile, kütusele, söögile ja aeg-ajalt ka majutusele.

[INT2]: /.../ valisin suurema osa ajast siiski distantsõppe, lihtsalt majandusliku ja ajakulu poolest /.../.

[INT6]: /.../ motiveeris ressursid ja ajaline võit, kuigi mul ei olnud väga kaugelt tulla Tartusse /.../.

Veebiõppe valiku tegemisel ei saa unustada **mugavust**. Mitmed intervjuueeritavad tõid välja just mugavuse kui võimaluse teha samaaegselt erinevaid koduseid tegevusi. Ühtlasi on üheks nimetajaks ka ilm, mis motiveeris pigem kodus olles osalema loengus veebi vahendusel.

[INT7]: /.../ kui oli õues kehv ilm ja ma pean tund aega varem ärkama, et kooli jõuda siis need pigem on sellised pidurdavad valikud kohapeale minekuks /.../ internetis hakkab 10:15 loeng ja ma võin teha 9:45 silmad lahti ja juua kohvi loengu ajal ja osaleda veebi teel õppeaines /.../.

Suurimaks erinevuseks auditoorse õppe ja veebiõppe valimisel oli vahetu kontakt (auditoorsel õppel üliõpilastel) ning majanduslikud põhjused (veebiõppel üliõpilastel). Auditoorse õppe üliõpilased pidasid kõige tähtsamaks vahetut kontakti – seda nii õppejõududega kui ka kaasüliõpilastega, kellega koos õppides tekib kogukonna ja üliõpilase tunnetus. Veebiõppe üliõpilased pidasid oluliseks majanduslikku poolt – et neil säiliks võimalus käia paralleelselt tööil ning, et nad hoiaksid kokku oma rahalist ja ajalist ressursi.

3.3 Paindõppe tulemuslikkus- tehnilised aspektid ja tudengite enda perspektiivid

Tehnilised aspektid

Ülikooli õppima minek eeldab ennekõike **ligipääsu arvutile**. Eelistatud on isiklik kaasaskantav sülearvuti. Lisaks on tudengite jaoks olulisel kohal **arvuti seisukord**, vajaliku **tarkvara olemasolu** ja **toimiv internetiühendus**.

[INT6]: Ülikooli alustades oli mul arvuti hästi vana ja selles toimetamine oli hakkiv /.../.

[INT1]: Sülearvuti oli mul juba olemas, samuti lisaekraan /.../ lisasin loengute ajaks ka oma telefoni kui kolmanda ekraani, seda siis pigem kursuse Chati jälgimiseks /.../.

Justnimelt **internetiühenduse osas puudujääke** märkasid nendel, kes elavad linnast eemal või vähem asustatud kohas. Leidlikud lahendused on küll aidanud koolitöodes hakkama saada, kuid kvaliteeti see alati ei taga.

[INT6]: /.../ internet mul ka maal polnud kõige parem, pidin olema uksele hästi lähedal, et internet natuke toimiks /.../ mäletan kuidas ukse kõrval maas istusin, et esitlus ära teha, sest toa teises otsas võis internet ära kaduda /.../.

[INT1]: /.../ mingil semestril oli mul internetiühenduse probleem Zoomi kasutades, kui oli palju osalejaid ja oli rangelt soovituslik ka kaamerapildiga sees olla /.../.

Kontoritarkvaraga olid enamus tudengid kursis ja piisaval tasemel **digipädevad**. Mitmel korral vestlusest läbi jooksnud programm Zoom oli paljudele esmakordne kogemus.

[INT2]: /.../ tundma sai õpitud erinevaid uusi programme, võib-olla mida distantsõppel mitte olles, poleks vaja läinud, näiteks Zoom /.../.

[INT8]: Zoomi pidin alla tõmbama enda arvutisse, seda ei olnud varasemalt vaja läinud /.../.

Probleeme tuli ette ka **arvuti seisukorraga**, nimelt juhtus nii õnnetusi, kui ka hooletusest tehtud vigu.

[INT7]: /.../ laadija maha jäämist ja wifi kadumist ja mitte teada olevate elektrivõrgu remonti /.../.

[INT4]: /.../ ekraan läks katki sülearvutil, kuna olin seda ekraanist liiga palju kinni võtnud /.../.

Lisaks arvutitehnikale ja tarkvarale oli ühel üliõpilasel soetatud õppimise jaoks vajalik **kirjutuslaud**, mis varasemalt oli puudunud. Suurel määral loengutel ja seminaridel osalemine tekitas **ebakorrekse istumisasendi** tõttu kehalisi vaevusi.

[INT7]: /.../ soetasin endale kirjutuslaua, sest mul tekkisid kaelavaevused, kui istud lihtsalt voodis või tabureti peal köögis /.../.

Tudengite enda perspektiiv

Veebi vahendusel **slaidiesitlused** meeldisid suuremale hulgale intervjuueeritavatest. Nende meelest andis see võimaluse slide enda jaoks mugavast kaugusest vaadata ja avada linke otse, ilma ringi kirjutamise vajaduseta.

[INT1]: /.../ veebi slaidiesitlust oli parem jälgida, auditooriumis oli see vahest udune või kui liiga kaugel istuda, siis pidi auditooriumis pingutama, et lugeda /.../.

Kohale minek auditooriumisse oli pigem olulisem siiski seminaride ja praktilisi tegevusi hõlmavate tundide puhul. Seetõttu kirjeldati ka õppeaine läbi viimist kohati selliste nurkade alt, kust võib näha, et veebis olijad jäävad suuremal määral **kuulaja rollidesse**.

[INT2]: Pigem pöörati kohalolijatele rohkem tähelepanu ja distantstil olijad olid pigem kuulaja rollis, samamoodi ei olnud kohalolijate juttu kuulda ja seetõttu jäin mõnes arutelust või vastusest ilma /.../.

Sellised ained, mida salvestati ja võimaldati hiljem korduvalt järgi vaadata, olid hinnatud mitmete tudengite poolt ja eriti just nende poolt, kes pidid **samaaegselt tööl olema**.

[INT6]: /.../ väga meeldis kui õppejõud salvestasid loenguid ja neid sai hiljem järgi vaadata /.../.

Kokkuvõtlikult võib öelda, et üliõpilaste poolt enim hinnatud on äsja mainitud võimalus salvestatud õppeaineid järele kuulata. Välja toodud on õppeaineid, mis vajavad mitmeid kordi ülekuulamist, et teema paremini selgeks saaks ning salvestus on selleks hea võimalus. Üliõpilaste digipädevuse osas probleeme ei olnud, küll aga peaksid linnast väljas elavad üliõpilased enne õpet tegema kindlaks oma internetiühenduse, mis toob üliõpilastele õppe läbimisel parema kvaliteedi.

3.4 Võimalused ja ohud paindõppe laiemaks kasutusele võtuks Tartu Ülikoolis

Paindõppest tulenevad võimalused

Paindõppe üheks eeliseks on ennekõike pakkuda paindlikku viisi ülikoolis õppeainetes osalemiseks. Eeltoodut kinnitab mitmete tudengite poolt välja toodud tööga seonduvad olulised aspektid, vastavalt millele oleks **töö kõrvalt ülikoolis käimine ajamahukas ning kulukas**.

[INT1]: Kaugemal elavad tudengid saavad paindlikult ülikoolis käia /.../ Mõnikord ei ole võimalik töölt vaba päeva saada, aga paindõppega saaks olulises loengus osaleda ka töölt, kui töö iseloom/ülemus võimaldab /.../.

[INT7]: Kes on enne ülikooli tööle läinud ja need kes on juba töölainele saanud ei taha seda kohe ära anda ja ei taha oma palgast loobuda ja ei taha minna ühiselamusse elama /.../.

Huvitavaks mõtteks on välja toodud **linnastumise osakaal**, mida saab kirjeldada sellega, et maa piirkonnas elavatele inimestele avaldab linna tuleku survet ka ülikoolis käimine, seda eriti juhul kui see on vajalik tööpäeviti (kohaldub päevaõppes osalejatele).

[INT5]: Paindõppe hoiaks ära võib-olla suuremat linnastumist, et maa inimesed saaksid jääda maale elama, et ei oleks sellist survet ja otsest vajadust tulla linna /.../.

Pidevalt veebiõppel olles ja ka sessioonõppes on vajalik **enesedistsipliin** - õppida tuleb suuremas osas iseseisvalt. Charles Darwini evolutsiooniteooria kohaselt ei jää ellu mitte kõige tugevamad ega targemad, vaid kõige paremini kohanemisvõimega indiviidid. Mida parem on inimese enesedistsipliin, seda paremini kohaneb ta ka uute protsessidega.

[INT1]: E-õpe just panigi meid rohkem iseseisvalt tööle ja see on tegelikult asja mõte /.../ kohanemisvõime on siin võtmeteguriks /.../.

Juba eelnevalt üle elatud koroonapandeemia oli probleemiks **haigestumine**, haigestumise kiire levik ja sellega seotud piirangud. Kunagi ei saa välistada, et midagi sellist rohkem ette ei tule ning kui peaks tulema, siis on valmisolek oluline. Seetõttu on paindõppe eeliseks ka haiguslike nähtude korral võimalik koolitööd jätkata võimalikult parimal viisil.

[INT1]: Haigestunud inimesed (või need, kelle laps haige) saavad koolipäeva veebis ära teha, kui tervis võimaldab ning nad ei tule kooli teisi nakatama /.../.

Ühe huvitava mõttena käidi välja ettepanek, mille järgi võiks üliõpilane enne iganädalast õppesessiooni märkida ära, kas osaleb veebi vahendusel või tuleb ise kohale. See annab õppejõududele ülevaate, kui palju õpilasi planeerib osaleda auditooriumis ja veebis, et suunata ja kohandada õpet vastavalt valikutele.

[INT7]: Moodles võiksid olla võimalus registreerimisega, iga nädala alguses vajutan linnukese, kas ma nendel päevadel tulen sinna loengusse või olen distantsilt kohapeal /.../.

Paindõppest tulenevad ohud

Siiski lisaks võimalustele on üliõpilaste poolt välja toodud ka mitmeid ohtusid, mis paindõppest tulenevad. Üliõpilased on nimetanud puudujääke õppekorralduses ja õppejõudude valmisolekus selliseks õppeformaadiks. Edukas paindõpe eeldab **programmi korralduse eelnevat läbimõtlemit** viisil, et üliõpilasel ei tekiks tunne, et ta oma õpingutes üksi jääb.

[INT4]: Praegune paindõpe tundub natuke piinlik ja lonkab kergelt, seda tuleks väga palju täiustada ja läbi mõelda /.../ see kõik on lihtsalt nii uus ja kui mingi kursus on juba algusest peale disainitud olema paindlik, siis kindlasti prooviks seda, kui see on juba ka mõnda aega selliselt toiminud /.../.

[INT6]: /.../ meil läksid paljudel osad praktilised ained kehvasti, mida meie kursusel pidi tehtama veebiteel, eriti statistiline aine, kus oli ka vaja eraldi tarkvara ja pidevat juhendamist /.../.

Eeltoodule lisaks toodi välja järgnevad näited õppejõudude osas.

[INT8]: Kui plaanitakse jätkata paindõppe kasutust siis ka õppejõududele võiks olla vastavad väljaõpped arvutialaste üldiste teadmiste ja kontoritarkvara täpsemad oskused /.../.

[INT4]: Paljusid aineid võib-olla ei saa teha nii kergelt paindõppes, ennekõike kogemuste puudumise tõttu õppejõududel, samas võis see olla seotud sellega, et vajadus tuli sedavõrd äkki ja polnud võimalik selleks valmistuda /.../.

[INT4]: paljud õppejõud ilmselt ei taha väga sellist korraldust, nad ei ole nii osavad paindõppe teostamisel ja see teeb neile lisatööd /.../.

Paari üliõpilase poolt välja toodud mõtted lähiõppes näitavad suuremat **teadmiste osakaalu ja inimsuhete olulisust**. Sealhulgas **kogukonna tekkimist ja üliõpilase tunnet**.

[INT5]: Kui ma enda põhjal mõtlen, siis minu jaoks see jääb selle taha kas inimene on piisavalt kohusetundlik /.../ minu jaoks lähiõpe teeb õppimise lihtsamaks- kui ma kohapeale ei lähe siis ma seda teadmist ei saa /.../.

[INT6]: Ma näen seda ohtu, et kursusekaaslastega puuduks ühendus kui veebiteel ainult olla, rohkem tekib see nendel kes on kohapeal /.../ nende puhul tekib selline ühtne toetav kogukond ja üliõpilase tunne /.../.

Üliõpilaste õppevormi eelistused

Intervjuu käigus soovisin täpsustada üliõpilaste mõtteid edaspidisteks õpinguteks ja nende eelistusi õppevormi osas. Suuremal määral eelistatakse distantsõpet ja seminaride ning praktiliste osade korral kontaktõpet. Distantsõppe kasuks räägib ennekõike **ülikooli kaugus elukohast**.

[INT1]: Eelistaks distantsõpet, kuna suudan ennast juhtida ja õppetöö ka eemalt olles edukalt ära teha. Ja ka seepärast, et elan suurtest koolidest kaugel /.../.

[INT2]: Valiksin distantsõppe lihtsalt sellepärast, et ma pole kohalik ja sedasi oleks mugavam /.../.

[INT6]: /.../ tegelikult eelistaksin kui oleks ka distantsõppe võimalus ka olemas /.../ kui ainult esitlused ja ajutised kohtumised oleksid ainult auditooriumis siis mul poleks probleemi kohapeale minekuga /.../.

Siiski ei poolda distantsõpet kõik üliõpilased. Oluliseks peetakse **vahetut suhtlust** ning **kursusekaaslastega tutvavaks saamist** ning üheskoos eesmärgi poole pürgimist ja õpingute läbimist.

[INT4]: Ma arvan, et ma võtaksin lähiõppe variandi, kuid seda ainult sellepärast, et tahaksin uute kursusekaaslastega rohkem tutvuda /.../.

Paindõppe laiem kasutuselevõtt eeldab praeguste õppeprogrammide ülevaatamist, et kohandada need sobivaks paindõppe formaadiga. Sellise õppeviisi eripäraks on õpilaste kahes keskkonnas

korraga viibimine. See eeldab võimaluste loomist, et need kaks õppegruppi omavahel võimalikult hästi ühendada, et ei tekiks veebiõppel nn vaikusse jäämist võrreldes auditoorsel õppel olevate tudengitega. Paindõpe avardab võimalusi suuremal hulgal inimestel alustada ülikooliteed, kes asuvad ülikooli mõistes kaugemal ja kelle jaoks on majanduslik aspekt oluline koos elukorralduslike kohustustega.

4. ARUTELU JA JÄRELDUSED

Antud peatükis võrdlen saadud tulemusi erialakirjanduses välja toodud uuringutega ja sõnastan tehtud järeldused. Peatüki lõpus annan soovitusel paindõppe parendamiseks. Lisaks toon välja võimalused ja ohud, mille järgselt saab teemat edasi uurida ja saadud tulemusi rakendada.

4.1 Üliõpilaste paindõppe kogemused ning päeva- ja sessioonõppe erinevused

Uuringust selgusid üliõpilaste vaated ja kogemused, mis on senise paindõppe raames omandatud. Päeva- ja sessioonõppe üliõpilaste paindõppe kogemused olid laialdaselt sarnased teatud eranditega.

Üliõpilaste poolt toodi üheselt välja, et paindõppe nõuab kõrget enesedistsipliini ning ajajuhtimist. Eeltoodu tähendab õppejõududele õppematerjalide esitlemist viisil, mis üliõpilaste tähelepanu köidab ning õpetamismeetodeid, mis tekitavad üliõpilastes tahtmise kaasa mõelda kogu loengu vältel. Analoogsele tõdemuseni jõudis Tong jt (2022: 11) oma uurimuses. Paindõppes osalejad peavad tähelepanu hoidmise eesmärgil rohkem pingutama kuna segavaid tegureid on rohkem kui auditooriumis. Kui tekstiga täidetud slaididele lisada ka viperused internetiühendusega ja/või monotoonne esinemine õppejõu poolt, ongi tulemuseks tähelepanu hajumine ning mõtetes eemal viibimine. Päeva- ja sessioonõppe on oma olemuselt erinevad, kuid paindõppe on kõigi jaoks ühtne. Sessioonõppes osaleja tuleb ülikooli õppima suurema distsiplineeritusega teha ise iseseisvalt tööd. Eeltoodud järelduseni jõudsid ka Lahkal jt (2020: 17), kes leidsid, et päevaõppija, osaledes õppetöös distantsilt, vajab sarnast enesejuhtimist. Üliõpilased, kes lähevad sessioonõppesse teavad, et peavad olema distsiplineeritud –on ka üldine arvamus, et enesedistsipliin võib päevaõppijate jaoks olla keerulisem ja seetõttu päevaõppes eelistatakse rohkem auditoorset õpet (Lahkal jt, 2020.). Toetudes varasemalt korraldatud EHF 2020. ja 2021. aasta uuringutele oli

distantõppes osalejate üheks probleemkohaks enesejuhtimise võime ja erinevate hoiakute ning hirmudega toimetulek (Erss jt, 2021).

Kokkuvõttes järeldan, et paindõppe käsitus on mõlema õppegrupi jaoks ühine, mis loob sarnased võimalused nii päeva- kui sessioonõppe üliõpilastele. Nende erisused on seotud erinevate inimeste kogemuslikes hoiakutes, sh enesedistsipliin ja elukorralduslikud aspektid. Kui päevaõppesse tullakse suurema tõenäosusega lähiõppe formaadi eelistusega siis sessioonõppes eeldatakse väiksemat auditoorset õpet.

4.2 Üliõpilaste kaalutlused paind- või lähiõppe valimisel

Õppevormi valimisel on üliõpilaste kaalutlused- kas valida paindõppe või lähiõppe- erinevad. Uuringutulemustest lähtuvalt saab väita, et paind- või lähiõppe valimisel mängib üliõpilaste jaoks olulist rolli nii paindlikkus, vahetu kontakt kui majanduslikud aspektid.

Paindlikkusest lähtuvalt veebiõppel olemiseks on üheks olulisemaks mugavuslik faktor koos majanduslike aspektidega – seda peamiselt kaugemal elavate tudengite jaoks. Gazhali (2020: 181) korraldatud uuringust on selgunud, et maapiirkondadest pärit tudengid eelistavad alternatiivseid õppevorme lähiõppele, sh võimalust hoiduda täiendavate kulutuste tegemisest transpordile, toidule ja vajadusel ka majutusele.

Tong jt (2022: 12) leidsid oma uurimistöös, et paindõppe võimaldab tudengitel mugavalt planeerida oma väljaspool kooli toimuvaid tegevusi. Ka käesolevas uurimistöös toodi ülekaalukalt välja mugavuse aspekti. Mugavus tähendab intervjuus osalenud üliõpilastele eelkõige võimalust planeerida oma tegevusi ka ülikooliväliselt, mis annab üliõpilastele suurema teostamisvabaduse ning parema era/tööelu-koolielu tasakaalu. Olles teadlikud sellest, et kooli tõttu ei pea ütlema „ei“ teistele toimetustele, saab üliõpilane paralleelselt õppimisega ka näiteks tööl käia või täita muid eraelulisi kohustusi.

Päevaõppe valijad peavad mugavusest olulisemaks vahetut kontakti õppejõuga, kellele saab koheselt küsimusi ja täpsustusi esitada. Veebi vahendusel õppijad on pigem tagasihoidlikud ja võtavad kuulaja rolli ning aktiivselt õppejõuga ühendust ei võeta. Vastupidisele järeldusele on jõudnud Tong jt (2022: 11) oma varasemas uuringus, kus leiti, et veebi vahendusel on õpilased julgemad õppejõududega kontakteeruma. Vahetu kontakt annab lisaks küsimuste esitamise

võimalusele ka õppejõu kohalolekut tajuda ning see omakorda tekitab ühtse kohalolutunde. Vahetu suhtluse intuiitvset mõju on kirjeldanud ka Tong jt (2022: 12), kelle järeldus käesoleva uurimusega ühtib.

Kokkuvõtteks - üliõpilaste eelistused paind- või lähiõppe valikute osas tehakse eelkõige mugavuse aspektist lähtuvalt. Mugavus annab võimaluse planeerida ka muid tegevusi samaaegselt, mis tõttu eelistakse veebivahendusel olla nii töö kui ka koduste toimetuste kõrvalt. Ühtlasi on rõhutatud majanduslikku aspekti, mis tähendab suuremaid kulutusi ülikooli tuleku jaoks kaugemal elavatele tudengitele, sh transport, toitlustus ja majutus. Lähiõppe kasuks räägib ülekaalukalt vahetu kontakti olemasolu, mis määrab ka vajaduse praktilisemate ainete korral auditoorsele õppele tulla, et paremini omandada õppeaine väljundid ja mõista õppejõudude poolseid selgitusi.

4.3 Paindõpet mõjutavad tegurid nii üliõpilaste enda kui tehniliste aspektide vaates

Tänapäeva ühiskonnas ning paindõppe läbimisel omavad olulist kohta tehnilised vahendid – riistvara olemasolu, internetikiirus, kuid ka õppematerjalide esitlemine viisil ja platvormidel, mis muudavad loengud ja seminarid köitvaks ja kaasahaaravaks.

Nagu ülalpool mainitud, on üliõpilastele suureks väljakutseks loengutes keskendumine ning visuaalselt atraktiivsed õppematerjalid omavad kindlasti suurt rolli. Lisaks sellele tuleb üliõpilastele pakkuda pidevalt midagi uut, eesmärgiga hoida õppimine erinevate digilahendustega huvipakkuv. Sarnastele uurimistulemustele jõudsid ka Tong jt (2022: 11), kes leidsid, et visuaalselt atraktiivsed õppimislahendused muudavad loengud ja praktikumid efektiivsemaks.

Laialdased tehnilised võimalused – loengute salvestamine, slaididelt linkide avamise võimalus ning mugav ja selge õppimiskeskkond- mängivad suurt rolli paindõppe juures. Loengute salvestamine, tänu sellele, et keerulisemaid õppeaineid saab vajadusel mitmeid kordi üle kuulata, võib omada positiivset mõju ka õppejõududele. Näiteks leidsid Uiboleht ja Kütt (2021), et loengute salvestamine vähendab nõudlust hilisemate õppejõudude konsultatsioonide järele. Intervjuude vastajatest kolmel oli eelistus jälgida slaidiesitlusi veebivahendusel, mis omakorda tõstatas küsimuse vastaja nägemisteravuse kohta. Vastajad nimetasid endid prillikandjateks, kelle nägemisteravus oli korrigeeritud. Seetõttu oli loengu jälgimine arvutiekraanilt mugavam (ning ka tervisele parem) kui auditooriumist pingsalt slide jälgida. Ühtlasi võimaldas see interaktiivselt

infot otsida slaidil kuvatud märksõnade põhjal. Varasemates uuringutes sellist aspekti ei ole käsitletud.

Kokkuvõtlikult võib öelda, et tehnilise poole areng on palju kaasa aidanud paindlike õppevormide tekkimisel, nende vajalikkust saab rõhutada nii ülikoolide pinnalt, kui ka üliõpilaste seadmete poolt vaadatuna. Oluline on teha ühelt poolt materjal huvitavaks ja kättesaadavaks, et üliõpilased saaksid omandada haridust parimal ja interaktiivsemal viisil. Sellised lahendused nagu loengute ja seminaride salvestamine on andnud väga palju positiivset tagasisidet ja ühtlasi on olnud ka üks põhjuseid, miks just veebiõpet selliste õppeainete jaoks eelistati.

4.4 Paindõppe rakendamise ohud ja võimalused üliõpilaste vaates

Täieliku ülevaate saamiseks paindõppe rakendamisel uurisin intervjueeritavatelt nende kogemuste ja arvamuste kohta, mis puudutab paindõppega kaasnevat ohtusid ja võimalusi. Ohtude ja võimaluste teadasaamine aitab muuta paindõppesse sisse tuua vastavaid muudatusi ning muuta õpe seeläbi kvaliteetsemaks.

Paindõppest tulenevad ohud on mitmetahulised- need hõlmavad näiteks nii uudse õppevormi ebatäiuslikkust kui ebapiisavat digipädevust. Enim toodi välja inimsuhete vähesust ning sellest tulenevat kogukonna tunde puudumist. Inimene on sotsiaalne olend, kelle jaoks oma mõtete avaldamine ja teistega jagamine käib igapäevategevuste ning enesearengu juurde. Ka paariaasta tagune EKKA (2020) uuring toob veebiõppe probleemkohana välja üliõpilaste sotsiaalse ja emotsionaalse isolatsiooni.

Kuna paindõppe on pigem uudne õppevorm, siis leiab selles mitmeid ebatäiusi, mis mõjutavad otseselt üliõpilase igapäevaelu. Olulisel kohal on info jagamine ning üliõpilaste teadmatus aine korralduse ja muutuste kohta – puudub teadmine, kas loeng korraldatakse veebi vahendusel või ainult koha peal ning alati ei ole ka teada, kas loeng salvestatakse. Eeltoodu ei tee üliõpilase valikut veebiõppe otsuse osas lihtsamaks ning võib kaasa tuua loengule kohale mineku, mis on tingitud hirmust informatsioonist ilma jääda.

Ained, mis nõuavad praktilist käsitlust- milles on spetsiifiline tarkvara - ei pruugi isiklikes arvutis olla kuna puuduvad litsentsid või need on liiga kallid. Seetõttu on arvutiklassis neid lihtsam läbida ning veebivahendusel keeruline teha kuna võib puududa juurdepääs kooli arvutivõrku.

Paindõpe toob üliõpilastele kaasa mitmeid võimalusi, millest suurim kasutegur on parem ja efektiivsem ajakasutus. Üliõpilasele jääb võimalus õpingute kõrvalt käia tööl ning puudub vajadus käia igapäevaselt teises linnas koolis, mis toob kaasa nii ajalise kui rahalise kulu. Tänapäevases järjest kallinevas majanduses on see hea võimalus üliõpilasel omandada praktilisi oskusi ja teadmisi ka kooli kõrvalt.

Paindõppest tuleneb üliõpilasele ka kõrgendatud enesedistsipliin. Üliõpilane peab iseseisvalt rohkem õppima pärast loenguid ja praktikume ning kuna igapäevaselt koolis ei käida, peab enesejuhtimine ja -distsipliin olemas olema. Seda selleks, et oma teiste tegevuste kõrvalt planeerida aega koolikohustuste jaoks. Eeltoodu põhjal olen seisukohal, et paindõpe oma õppevormilt vajab kohandamist praeguste õppeainete vaates, et teha need sobivaks mõlemate õppegruppide jaoks. Tuleb leida rohkem võimalusi, et veebivahendusel õppijad ei jääks niivõrd tagaplaanile.

Kokkuvõttes võib väita, et paindõpe on hetkel veel uus õppevorm aga sellegipoolest arenguvõimeline. Üliõpilaste nägemused paindõppest olid peamiselt seotud võimalustega, kuidas uued tudengid, kes elavad ülikoolist kaugemal, saavad võimaluse tulla ülikooli olenevalt oma elukorraldusest või tööalastest tegemistest. Ühtlasi aitab paindõpe kaasata kõiki tänapäevaseid digilahendusi, et teha elu mugavamaks ja säästlikumaks. Ohtudena tuuakse välja hirmud jääda õppeainest maha kuna keskendumine on raskendatud, vähene enesejuhtimise kogemuste puudumine ja praktiliste ainete keerukus kui ei ole võimalik õppejõuga vahetut kontakti pidada.

4.5 Meetodikriitika, tulemuste rakendatavus ja soovitus

Lõputöö uurimismeetodina kasutasin poolstruktureeritud intervjuud, mille viisin läbi kaheksa üliõpilasega. Võrdselt neli üliõpilast päeva- ja sessioonõppevormi gruppidest. Antud intervjuu andis võimaluse intervjuu kavale lisaks esitada suunavaid ja täpsustavaid küsimusi, mis aitasid teemat paremini mõista. Intervjueeritavate leidmine tundus lisaks enda õppegrupile algselt keerukam, kuid planeeritud ajaga siiski sain vastused üliõpilaste poolt, kes olid nõus selle aja vastamiseks pühendama. Intervjuu kava sobivust olin eelnevalt harjutanud pereliikmete ja töökaaslasega, et analüüsida millised küsimused vajavad täpsustamist. Intervjuu kava koostades olen teinud ka mitmeid sarnase mõttega küsimusi. Nende eesmärk oli teemat arusaadavamaks muuta, mis omakorda tõi välja uusi mõttekäike vastajate poolt.

Intervjuude põhjal tehtud transkribeerimise järgselt teostasin andmete analüüsi, mille käigus läbisin kuus etappi. Konkreetsete vastuste ja märksõnade väljatoomine kodeerimise etapis oli kergesti teostatav, mis omakorda aitas mul luua iga uurimssküsümuse kohta vastava koodipuu, mida sain rakendada arutelu peatüki lahti kirjutamisel.

Paindõppe vajadus on üliõpilastele igati põhjendatud, kuna see annab võimaluse aega planeerida nii töö kui kodu kõrvalt. Loomulikult eeldab see põhjalikku enesejuhtimist, et õpingutega sammu pidada ja oluliselt suuremal määral keskendumist.

Üheks paindõppe soovitusena on ülikoolide tehniliste lahenduste võimekuse tõstmine, seda siis nii riistvaraliselt kui ka tarkvaraliselt, et võimaldada sisukamaid ja interaktiivsemaid veebiõppeid. Teine oluline aspekt, mida rõhutada on õppejõudude ja üliõpilaste vaheline suhtlus veebiteel ja auditoriumis olevate inimestega. Tihtipeale jääb auditoriumis rääkiv üliõpilane veebis osalejate jaoks märkamata. Selle parandamine lairiba mikrofoni tehnoloogiaga ja rääkijale suunatud kaameratega võiks oluliselt täiustada veebiõppel osaleja kogemust, et barjäär kahe samaaegselt toimuva õppeviisi vahel oleks väiksem. Lisaks tehnoloogilistele täiustustele tuleks üliõpilastele selgitada paindõppe tähtsust selliselt, et mõista iseseisva õppe olulisust, mitte ainult mugavust. Tihtipeale tundub see käsitlus üliõpilastele kergem, kuid osata oma aega õigesti planeerida ja teha iseseisvat tööd samaväärselt auditoorse õppega, ei ole kindlasti lihtsam. Paindõppe kasutuselevõtt tuleb üle vaadata õppeprogrammid ja nende ülesehitus, et viia need tasakaalu võimalusega, kus üliõpilased asuvad kahes erinevas ruumis. See muudab õppeainetes nii rühmatööde ülesehitust kui ka slaidiesitluste infoedastuse võimalusi. Seetõttu on oluline märgata, et üliõpilased ei jääks veebivahendusel nn kuulaja rollidesse ja nende võimalus kaasa töötada oleksid samaväärsed auditoriumis olevate üliõpilastega.

KOKKUVÕTE

Antud lõputöö keskendub sotsiaalteaduste instituudi üliõpilaste paindõppe kogemustele. Paindõpe on tänapäeval aktuaalne ja uuenduslik õppevorm, mis annab üliõpilasele vabaduse valida enda jaoks sobiv õppevorm. Selle lõputöö eesmärk oli koguda andmeid ja tuua välja soovitud üliõpilaste paindõppe kogemuste kohta ning kirjeldada ja tõlgendada üliõpilaste õppimiskogemusi- milliseid võimalusi näevad üliõpilased selle tõhustamiseks ja millised on võimalikud kaasnevad ohud.

Eesmärgi saavutamiseks püstitasin järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas üliõpilased kirjeldavad oma kogemusi paindõppega seoses ja kuidas on need kogemused ajas muutunud? Mille poolest erinevad päeva- ja sessioonõppe üliõpilaste kogemused?
2. Millistel kaalutlustel otsustavad üliõpilased paind- või lähiõppe kasuks?
3. Millised tegurid üliõpilaste arvates suurendavad või kahandavad paindõppe tulemuslikkust nii nende endi kui ka tehniliste aspektide vaates? Mille poolest on päeva- ja sessioonõppe üliõpilaste seisukohad erinevad?
4. Milliseid ohte ja võimalusi näevad üliõpilased paindõppe rakendamisel Tartu Ülikoolis?

Lõputöö teoreetiline peatükk sisaldab põhimõistete selgitusi, varasemate uuringute ja kirjanduse ülevaadet. Varasemalt tehtud uuringud Eestis ja mujal maailmas näitavad teema aktuaalsust ja tõusvat trendi. Seetõttu oli ka oluline uurida, kuidas Tartu Ülikooli sotsiaal instituudi üliõpilased näevad juba praeguse paindõppe käsitluse pinnalt esile kerkinud võimalusi ja ette tulnud ohtusid.

Antud lõputöös kasutasin kvalitatiivset uurimisviisi, mis andis võimaluse viia läbi poolstruktureeritud intervjuud. Andmeanalüüs on tehtud järgides kuue etapilist protsessi, et teostada sisuline arutelu esile kerkinud teemade pinnalt.

Selgus, et üliõpilased hindavad paindõppe olulisust peamiselt kahe olulisema aspekti pinnalt. Esimese olulise aspektina toodi välja võimalus aega planeerida ja olla samaaegselt teises keskkonnas. Paljude vastajate meelest on hulgaliselt efektiivsem ja mugavam lahendus õpingute teostamiseks kas kodune või enda poolt valitud keskkond. Selleks kasutatakse meelsasti tänapäevaseid infotehnoloogilisi vahendeid nii arvutis kui ka telefonis, mis annab võimaluse õpingutes osalemiseks ka teiste tegevuste kõrvalt. Teiseks oluliseks aspektiks kirjeldati majanduslikku aspekti, seda peamiselt ülikoolist kaugemalt paiknevate üliõpilaste puhul. Mitmed kirjeldasid olulist kokkuvõtet nii transpordi, söögi kui ka majutuskulude pinnalt, kui õppetööd viidi läbi veebikeskkonnas.

Paindõppe ohtudena nägid üliõpilased probleeme keskendumisega, kui samaaegselt on võimalus tegeleda ka muude asjadega ja segavaks faktoriks võivad saada ka lähedal viibivad inimesed. Selliselt on õppetöö kõrvalt üsna kerge tähelepanu hajuma, mis omakorda toob kaasa õppeaines nn maha jäämise ning sellest tuleneva segaduse kodutöödest arusaamisel. Lisaks on arvestatavat ohtu nähtud suuremal määral praktilist poolt käsitlevate ainete läbimisel veebiteel, mis vajab rohkem vahetat juhendamist ja kontakti õppejõuga. Veebiteel sarnaste ainete puhul on üliõpilased pigem nõustunud minema auditooriumisse kohapeale, et õppeaines vajalikud ülesanded lahendada piisavalt arusaadavalt ja omandada vastavad väljundid.

Mitmete tudengite poolt toodi välja soovitusel paindõppe kvaliteetsemaks muutmisel. Üheks on kindlasti ülikooli poolsete tehniliste lahenduste võimekuse tõstmise, seda siis nii riistvaraliselt kui ka tarkvaraliselt, et võimaldada sisukamaid ja interaktiivsemaid veebiõppeid. Samuti peeti oluliseks paindõppe täielikul läbiviimisel õppekavade ülevaatamisi, et need kohandada paindõppega sobivaks. Tudengite hinnangul oli märgata edusamme veebiõppe formaadis rohkem teisel aastal, kui ülikoolil oli juba saadud esimesed kogemused paindõppe läbi viimistest.

SUMMARY

„Threats and opportunities of flexible learning in the view of full-time and sessional students of the Institute of Social Sciences“

This thesis focuses on the flexible learning experiences of the students of the Institute of Social Sciences. Flexible learning is a current and innovative form of study which gives the student the freedom to choose the form of study that suits him or her the best. The purpose of this thesis was to collect data and make recommendations about students' experiences of flexible learning, and to describe and interpret students' learning experiences - what opportunities do students see to make it more effective and what are the possible accompanying threats.

To achieve the goal, I set the following research questions:

1. How do students describe their experiences with flexible learning and how have these experiences changed over time? How are the experiences of full-time and sessional students different?
2. On what grounds do students decide in favor of flexible or contact learning?
3. What factors do students think increase or decrease the effectiveness of flexible learning, both from their own perspective and from the technical aspects? What are the differences between the views of full-time and sessional students?
4. What threats and opportunities do students see in the implementation of flexible learning at the University of Tartu?

The theoretical chapter of the thesis contains explanations of basic concepts, an overview of previous studies and literature. Earlier studies in Estonia and other parts of the world show the importance of the topic. Therefore, it was also important to conduct the research how the students

of the Social Institute of the University of Tartu see the opportunities and threats that have emerged from the surface of the current approach to flexible learning.

In this thesis, I used a qualitative research method, which gave me the opportunity to conduct a semi-structured interview. The data analysis has been carried out following a six-step process in order to carry out a meaningful discussion on the surface of the themes that emerged.

It turned out that students evaluate the importance of flexible learning mainly on the surface of the two most important aspects. The first important aspect was the possibility to plan time and be in another environment at the same time. In the opinion of many respondents, a much more effective and convenient solution for studying is either at home or in an environment chosen by the student. To this end, modern information technology tools are willingly used, both on the computer and on the phone, which gives the opportunity to participate in studies in addition to other activities. The economic aspect was described as another important aspect, mainly for students located further away from the university. Several described significant savings in transportation, food, and accommodation costs when the studies were conducted in an online environment.

The students saw problems with concentration as the dangers of flexible learning, when there is an opportunity to deal with other things at the same time, and people nearby can also become a distracting factor. In this way, it is quite easy to get distracted from studying, which in turn leads to so-called falling behind in the subject and the resulting confusion in understanding homework. In addition, a considerable risk has been seen when taking subjects dealing with the practical side online, which require more direct guidance and contact with the lecturer. In the case of similar subjects online, students have rather agreed to go to the auditorium on site in order to solve the tasks necessary in the subject in a sufficiently understandable way and acquire the corresponding outputs.

Several students brought out recommendations for improving the quality of flexible learning. One is definitely to increase the capacity of the university's technical solutions, both hardware-wise and software-wise, in order to enable more meaningful and interactive online courses. It was also considered important to review the curricula in order to adapt them to be suitable for flexible learning. According to the students, progress in the online learning format was more noticeable in the second year, when the university had already gained initial experience of conducting flexible learning.

KASUTATUD KIRJANDUS

Bali, S., ja Liu, M. C. (2018). Students' perceptions toward online learning and face-to-face learning courses. *Journal of Physics: Conference Series*, 1108, 012094. <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1108/1/012094>

Braun, V., ja Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Denscombe, M. (2008). Communities of Practice: A Research Paradigm for the Mixed Methods Approach. *Journal of Mixed Methods Research*, 2(3), 270–283. <https://doi.org/10.1177/1558689808316807>

Denzin, N. K. ja Lincoln, Y. S. (2005). Introduction. The discipline and practice of qualitative research. In N.K Denzin & Y.S. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (lk. 1-32). SAGE Publication, Inc. Kasutatud 10.05.2023, https://www.sagepub.com/sites/default/files/upm-binaries/40425_Chapter1.pdf

Diginobe. (2021). *Paindõppe hea tava*. Paindõppe õnnestub kui osapooled on tingimustes kokku leppinud. Kasutatud 15.01.2023, <https://www.diginobe.ee/post/paind%C3%B5ppe-hea-tava>

Digitark. (2021). Hübriidõppe pani õppeasutused nutikaid lahendusi otsima. Kasutatud 17.10.2022, <https://digitark.telia.ee/hubriidope-pani-oppeasutused-nutikaid-lahendusi-otsima/>

Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuur. (2020). *Kõrgkoolide toimetulek sunnitud kaugõppega perioodil märts-juuni 2020*. Kasutatud 18.12.2022, <https://haka.ee/wp-content/uploads/Kokkuvote-kusitluse-tulemustest.pdf>

Erss, M., Lauristin, M., Loogma, K., Sarv, E., Sirp, L. (2021). Teine koroonakevad õpilaste, õpetajate ja lastevanemate vaates. *Eesti Haridusfoorumi distantõppe jätku-uuring 2021*. Kasutatu 15.01.2023, https://haridusfoorum.ee/images/2021/EHF_distantõppe_2021_uuring.pdf

Haridus- ja Noorteamet. (2020). Digiõppe planeerimine koolis. *Digipäevus veebilehekülg*. Kasutatud 17.10.2022, <https://digipadevus.ee/digioppe-planeerimine/>

- Haridus- ja Noorteamet. (2020). Sõnastik. Digiõppe terminid. *Digipädevus veebilehekülg*. Kasutatud 20.02.2023, <https://digipadevus.ee/sonastik/#digioppe-terminid>
- Haridus- ja Noorteamet. (2021). *Täpsustati distantõppega seotud terminite tähendusi*. Kasutatud 15.01.2023, <https://harno.ee/uudised/tapsustati-distantõppega-seotud-terminite-tahendusi>
- Ghazali, F. M. (2021). Online and Distance Learning (ODL) and Hybrid Learning in COVID-19 era: The Effects of Pandemic to Undergraduate Students (lk 180-184). *International Journal of Learning and Development*, 11(2), 175. <https://doi.org/10.5296/ijld.v11i2.18666>
- Kalmus, V., Masso, A., Linno, M. (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs. *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja Metodoloogia õpibaas*. Kasutatud 20.03.2023, <http://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>
- Laherand, M-L. (2010). Kvalitatiivsete uuringute taust. M-L. Laherand (toim), *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: Infotrükk OÜ. Kasutatud 20.03.2023, <https://www.etera.ee/zoom/1930/view?page=4&p=separate&tool=info&view=0,0,2072,3211>
- Lakhal, S., Mukamurera, J., Bédard, M.-E., Heilporn, G., & Chauret, M. (2020). Features fostering academic and social integration in blended synchronous courses in graduate programs. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 17(1), 5. <https://doi.org/10.1186/s41239-020-0180-z>
- Lepik, K., Harro-Loit, H., Kello, K., Linno, M., Selg, M. ja Strömpl, J. (2014). Intervjuu. *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. Kasutatud 11.02.2023, <http://samm.ut.ee/intervjuu>
- Lestari, Syafril, S., Latifah, S., Engkizar, E., Damri, D., Asril, Z., & Yaumas, N. E. (2021). Hybrid learning on problem-solving abilities in physics learning: A literature review. *Journal of Physics: Conference Series*, 1796(1), 012021. <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1796/1/012021>
- Mäekivi, H. (2021). Lähiopest hajaõppeni. Digiõppe täpsustatud terminid. *Tartu Ülikooli e-õppe ajakiri*. Kasutatud 20.02.2023, <https://etu.ut.ee/2021/digioppeterminid/>
- Olev, A., ja Alumäe, T. (2022). Estonian Speech Recognition and Transcription Editing Service. *Baltic Journal of Modern Computing*, 10(3). <https://doi.org/10.22364/bjmc.2022.10.3.14>
- Pilt, L. (2021). Õppijad õpest koroonaajal. *Tartu Ülikooli e-õppe ajakiri*. Kasutatud 12.02.2023, <https://etu.ut.ee/2021/oppijad-oppest/>
- Qazi, A., Qazi, J., Naseer, K., Zeeshan, M., Qazi, S., Abayomi-Alli, O., Said Ahmad, I., Darwich, M., Ali Talpur, B., Hardaker, G., Naseem, U., Yang, S., & Haruna, K. (2021). Adaption of distance

- learning to continue the academic year amid COVID-19 lockdown. *Children and Youth Services Review*, 126, 106038. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2021.106038>
- Raes, A., Detienne, L., Windey, I., & Depaepe, F. (2020). A systematic literature review on synchronous hybrid learning: Gaps identified. *Learning Environments Research*, 23(3), 269–290. <https://doi.org/10.1007/s10984-019-09303-z>
- Raik, K. (2020). Katri Raik: koolid ja lasteaiad vajavad koroonasügiseks suurt plaani. *ERR Uudised*. Kasutatud 21.10.2022, <https://www.err.ee/1133139/katri-raik-koolid-ja-lasteaiad-vajavad-koroonasugiseks-suurt-plaani>
- Rajaleidja veebilehekülg. (2020). *Lapsevanema KKK ehk korduma kippuvad küsimused distantsõppest*. Kasutatud 17.10.2022, <https://rajaleidja.ee/wp-content/uploads/2020/09/Lapsevanema-KKK-distants%C3%B5ppest.pdf>
- Silverman, D. (2001). Interpreting Qualitative Data: Methods for Analysing Talk, Text and Interaction. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, Vol 2, No 3 (2001): Qualitative Methods in Various Disciplines II: Cultural Sciences. <https://doi.org/10.17169/FQS-2.3.923>
- Teemägi, K. Veskimägi, D. (2021). Hübriidõpe kui uus õppetöö vorm on tulnud, et jääda. *Ajakiri Märka Last*. Kasutatud, 17.10.2022, <https://ajakiri.lastekaitseliit.ee/2021/02/08/hubriidope-kui-uus-oppetoo-vorm-on-tulnud-et-jaada/>
- Tong, D. H., Uyen, B. P., ja Ngan, L. K. (2022). The effectiveness of blended learning on students' academic achievement, self-study skills and learning attitudes: A quasi-experiment study in teaching the conventions for coordinates in the plane (lk 9-12). *Heliyon*, 8(12), e12657. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2022.e12657>
- Tosso, E. Mariste, K. (2021). Haridusameti juht Pajula: Hübriidõpe jääb, distantsõppele suunamine vaadatakse üle juhtumipõhiselt. *Pealinn*. Kasutatud 17.10.2022, <https://pealinn.ee/2021/09/24/haridusameti-juht-pajula-hubriidope-jaab-distantsoppele-suunamine-vaadatakse-ule-juhtumipohiselt/>
- Uiboleht, K. ja Kütt, K. (2021). Hajaõpe on tulnud selleks, et jääda? *Tartu Ülikooli e-õppe ajakiri*. Kasutatud 12.02.2023, <https://etu.ut.ee/2021/hajaope/>
- Wang, Q., Huang, C., ja Quek, C. L. (2017). Students' perspectives on the design and implementation of a blended synchronous learning environment. *Australasian Journal of Educational Technology*. <https://doi.org/10.14742/ajet.3404>

Windstead, S. (2022). 6 Disadvantages of Blended Learning Educators and Students Should Know. *My eLearning World*. Kasutatud 18.10.2022, <https://myelearningworld.com/6-disadvantages-of-blended-learning/>

Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu Ülikool. Kasutatud 25.04.2023, http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu_kvalitatiivne.pdf

LISAD

Lisa 1. Intervjuu kava

Sissejuhatus intervjuuks

Tere, mina olen Veikko Venig. Õpin Tartu Ülikoolis infokorralduse erialal. Antud intervjuu viin läbi uurimistöö raames ja uurin lähemalt paindõppe kogemusi üliõpilaste vaates. Saadud andmeid kasutan ainult teadustöö raames, tagades intervjuueeritava konfidentsiaalsuse. Intervjuud salvestan, kuid salvestust kasutan vaid intervjuu transkribeerimiseks. Teie nimi muudetakse ja uurimistöös avaldatakse olulisemad lähtekohad tsitaatidena, mille alusel ei ole võimalik Teie isikut kindlaks teha. Teil on õigus jätta mõnele küsimusele vastamata ja igal hetkel uuringus osalemisest loobuda. Intervjuu andmiseks palun planeerida umbes tund aega.

Intervjuu alguses selgitan paindõppe mõistet endise hübriidõppe asemel, et vastajatel oleks ühene arusaam teema kohta.

Sissejuhatavad küsimused

1. Kas Te olete nõus intervjuud andma?
2. Kas Te annate nõusoleku intervjuu salvestamiseks?
3. Kas Teil on intervjuu läbiviimise kohta küsimusi?
4. Kas olete ülikooliga samast linnast või kaugemalt?
5. Kas Te töötate ülikooli kõrvalt?

I. Alustuseks, räägime ülikooli õppima tuleku hetkest.

Kuidas olid ettevalmistunud enne õpingutele asumist arvestades koroonapandeemia puhkemisega maailmas?

Millisena kujutasid ette, et ülikooli poolt õppekorraldus hakkab olema arvestades tekkinud olukorda?

Kuidas olid sellel hetkel meelestatud, et õpe hakkas suures osas distantsõppevormis olema ja kohal käimine polnud võimalik?

Kuidas tundus õppekorralduslik pool veebi vahendusel tehnilise poole pealt? Kas ja millisel määral pidid tegema muutusi tehnilises pooles (soetama eraldi sülearvuti, tahvelarvuti, interneti paketti vahetama jne.)

Palun kirjelda millisena nägi välja tavapärase sessioonõppe koolipäev, kui ülikooli tulemise asemele pidid viibima loengus veebivahendusel ja seda terve päeva vältel. Kas oli segavaid (sh inimlikke) faktoreid, kui jah, siis milliseid?

Kui suurel määral tekitasid segavad faktorid probleeme keskendumisega? Palun too mõni näide?

Millised faktorid võivad pikaajase distantsõppe läbimisel Sinu hinnangul segavaks muutuda?

II. Räägime järgmiseks rühmatöödest ja nende kogemustest läbi veebiõppe.

Kuidas oli korraldatud rühmatööde läbiviimine olles täielikult veebiõppel? Palun too mõni näide õnnestunud/mitte õnnestunud seminarist?

Kuidas Sulle tundus, kui suurel määral rühmatöödest omandatud teadmised ja kogemused võisid olla nõrgemad puhtalt veebiõppel olles?

Lisainfoks: Olukord muutus, kui olime jõudnud 2. kursusele, tekkisid võimalused, kus tervena oli võimalik ka ülikooli kohapeale tulla. Sellist korraldust, kus samaaegselt võib nii auditooriumis kui ka veebiõppel olla nimetatakse paindõppeks, mille eelisteks on võimalus valida õppevormi vastavalt tudengi vajadustest lähtuvalt.

Kui hästi meenub olukord möödunud aastast, kus ülikooli õppeainest selliselt osa võtsid?

Nii mõnedki praktilised tunnid korraldati nn paindõppe vormis, kus mitmed tudengid olid samaaegselt auditooriumis ja veebis. Millise valiku tegid enda seisukohast lähtuvalt ja millistel alustel?

Kuidas motiveeris õppeaines osalemise paindlikkus Sinu otsust tegema?

Kuidas olid muutunud tehnilised lahendused? Kas oli leitud uusi võimalusi paremaks veebiõppe läbiviimiseks ja kui siis milliseid?

Kas Sul juhtus mõni äpardus seoses tehnilise vahendite kasutamisega, palun too näide? Kuidas lahendasite probleemi?

Kuidas hindad veebis ja auditooriumis osalejate omavahelist suhtlust? Milliseid olid takistavad tegurid?

Millisena olid korraldatud slaidide esitlused veebis ja kohapeal? Kuidas need kaks erinesid teineteisest?

Millised olid kõige olulisemad tegurid, mis panid kindlasti lähiõppe varianti eelistama?

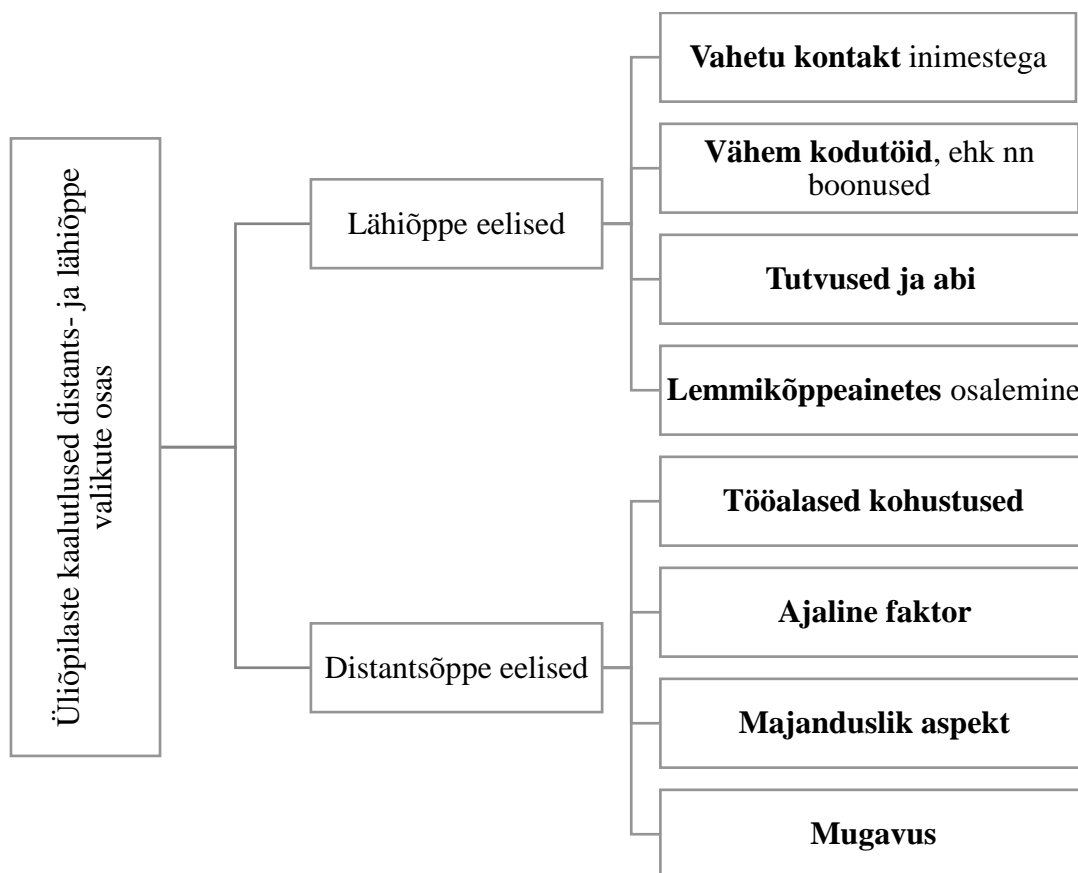
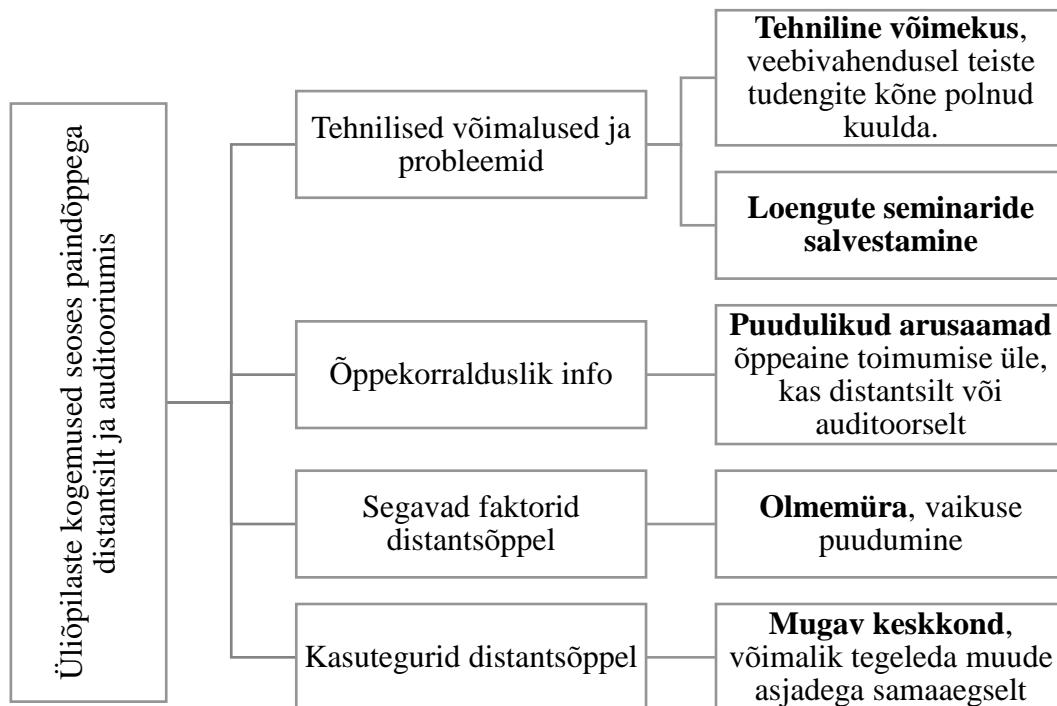
Kui peaksid tulevikus uuesti õppima minema, siis kumba õppevormi - lähiõppe või distantõppevormi- eelistad? Palun põhjenda.

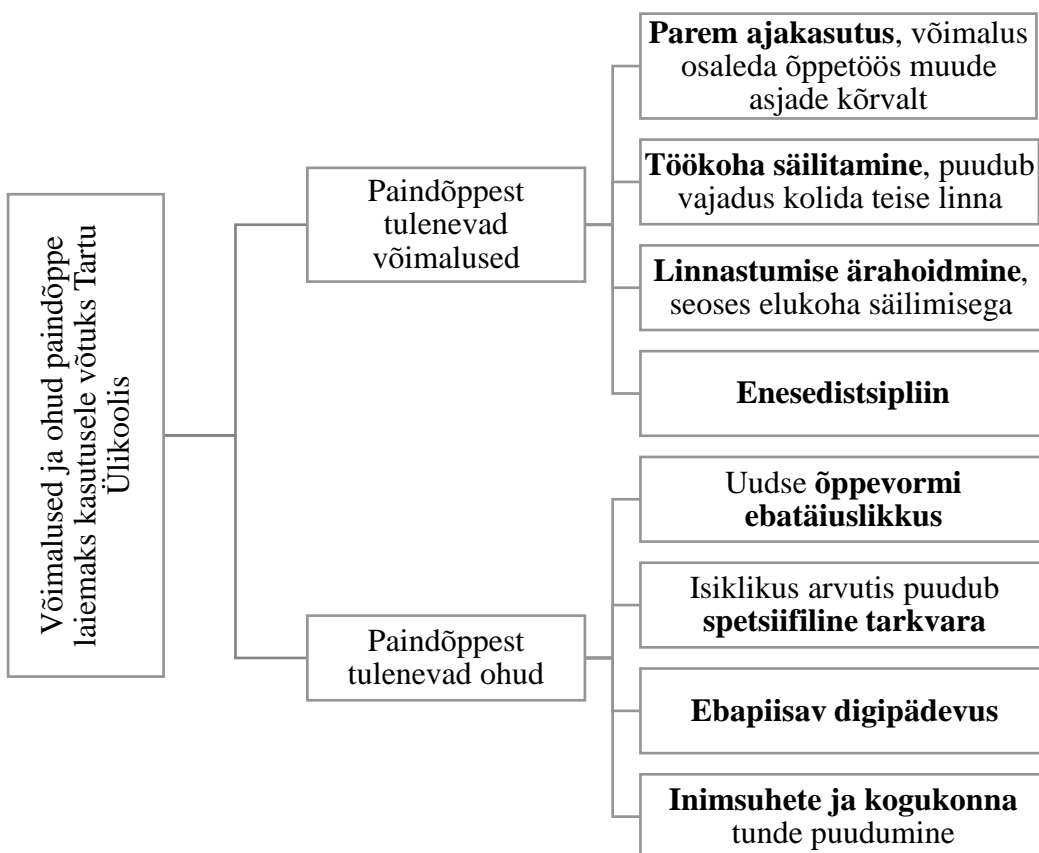
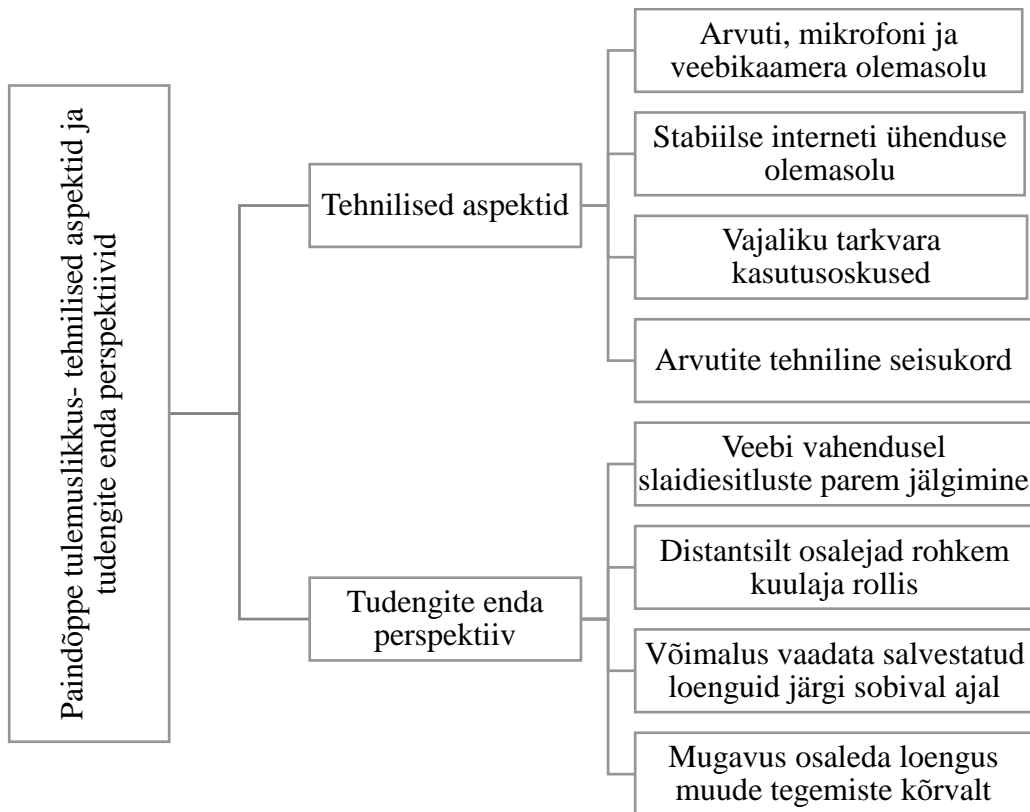
III. Räägime lõpetuseks paindõppe võimalustest ja ohtudest laiemas kasutuses

Kuidas näed paindõppe laiemat kasutust sotsiaalteaduste instituudi vaates, näiteks kui paindõppe toimuks suuremas ulatuses õppekavast? Millist õppevormi peaks infokorralduse eriala võimaldama osalevatele tudengitele?

Millised tegurid annavad eelise paindõppe kasutusele?

Lisa 2. Koodipuud

Lihlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Veikko Venig,

1. Annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihlitsentsi) minu loodud teose „Ühiskonnateaduste paindõppe ohud ja võimalused päeva- ja sessioonõppe üliõpilaste vaates“, mille juhendaja on Avo Trumm, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Veikko Venig

21.05.2023